

Uchwała Nr XXIX/.../2021

Rady Gminy Sokolniki

z dnia ..... 2021 r.

PROJEKT

zobowiązanie

WÓJT GMINY SOKOLNIKI

Sylwester Skrzypek

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki na lata 2021- 2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U.z 2020 r. poz. 713 i poz.1378) w związku z art. 16 b ust. 1, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz.1876 i poz. 2369), Rada Gminy Sokolniki uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki na lata 2021-2027 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sokolniki.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

Radosław Karczmar

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SOKOLNIKI
NA LATA 2021-2027**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE.....	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	13
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE.....	13
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA.....	13
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ.....	14
4. ZASOBY MIESZKANIOWE.....	17
5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	18
6. EDUKACJA I WYCHOWANIE.....	23
7. KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	24
8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	27
9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE.....	30
10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI.....	36
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	37
12. POMOC SPOŁECZNA I WSPIERANIE RODZINY.....	38
13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA.....	49
14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”...51	51
15. ANALIZA SWOT.....	65
16. WNIOSKI Z DIAGNOZY.....	69
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	71
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	81
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	82
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	86

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądaných struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sokolnikach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia została przygotowana na lata 2021-2027. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i Problem starzenia się, Zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Bezpieczeństwo publiczne; Pomoc społeczna i wsparcie rodziny oraz Aktywność obywatelska.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki na lata 2021-2027 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki na lata 2021-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027,

Strategia Rozwoju Gminy Sokolniki na lata 2021-2030.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na

całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju.

Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027.

Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji 5 celów Polityki Spójności na lata 2021-2027: 1. Bardziej inteligentna Europa, 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskomisyjna Europa, 3. Lepiej połączona Europa, 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, 5. Europa bliżej obywateli). Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys finansowania programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane **programy operacyjne** obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych, program(-y) operacyjny(-ne) w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego, program operacyjny w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski, program operacyjny w zakresie wspierania regionów z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo, program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

W okresie programowania 2021-2027 zaproponowano również nowe rozwiązanie w postaci Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem ma być wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odejściem od węgla i zaadoptowanie się do nowych warunków.

Strategia Rozwoju Gminy Sokolniki na lata 2021-2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę stanu gminy, określono kierunki rozwoju gminy, formułując cele strategiczne i programy operacyjne.

Do działań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono: przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizację lokalnego rynku pracy, podejmowanie działań na rzecz osób starszych (kształtowanie i promocja aktywnych postaw na rzecz zdrowego i aktywnego stylu życia, zajęcia rekreacyjne, kulturalne, spotkania integracyjne), stworzenie punktu dziennej opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, tworzenie i doposażenie sal komputerowych z dostępem do Internetu, poprawę dostępności innowacyjnych technologii dla uczniów, poprawę stanu bazy szkolnej, przedszkolnej, otwarcie żłobka, rozwój infrastruktury ścieżek rowerowych, modernizację istniejących obiektów stanowiących miejsca spotkań mieszkańców (np. świetlic wiejskich), budowę i utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych, budowę, doposażenie i utrzymanie placów zabaw dla dzieci, modernizację istniejących świetlic przyszkolnych, zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowej na terenie gminy, organizowanie różnych form letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży, współpracę z klubami sportowymi, organizacjami, stowarzyszeniami zrzeszającymi osoby uprawiające różne dyscypliny sportu i promującymi gminę, intensyfikację udziału mieszkańców w kulturze jako uczestników i twórców wydarzeń kulturalnych, kultywowanie i promocja tradycji, wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, stworzenie programów doszkalających w zakresie obsługi nowoczesnych urządzeń, Internetu, walka z wykluczeniem społecznym, rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, wspieranie rozwoju e-społeczeństwa, ciągłe doskonalenie się urzędników gminnych w zakresie aktywizacji mieszkańców oraz wzmocnienie współpracy z mieszkańcami.

Za ważne uznano również: organizowanie szkoleń dla mieszkańców m.in. w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, oferowanie pakietu preferencyjnego przedsiębiorcom i inwestorom, promocję terenów inwestycyjnych, wzmocnienie wizerunku gminy przyjaznej przedsiębiorcom, wspieranie innowacyjnych technologii, tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego, propagowanie ekologicznych upraw rolnych z możliwością

wystawiania płodów rolnych na imprezach okolicznościowych, pomaganie w ukierunkowywaniu produkcji rolnej, stworzenie i wdrażanie programów pomocowych dla przedsiębiorców, wspieranie organizacji bezpłatnych szkoleń, wspieranie lokalnych porozumień przedsiębiorców/rolników, wspieranie włączenia społecznego, wykorzystanie potencjału i rozbudowa szlaków turystycznych, promocję walorów gminy oraz promocję i rozwój agroturystyki oraz propagowanie turystyki weekendowej i kilkudniowej.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Sokolniki jest gminą wiejską, położoną w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie wieruszowskim. W obrębie powiatu wieruszowskiego graniczą z gminą miejsko-wiejską Wieruszów oraz z gminami Czastary, Galewice, Lututów, a także gminą Biała w powiecie wieluńskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 80,02 km², co stanowi 13,89% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 13 sołectw: Bagatelka, Góry, Kopaniny, Nowy Ochędzyn, Pichlice, Prusak, Ryś, Sokolniki, Stary Ochędzyn, Tyble, Walichnowy, Wiktorówek, Zdierczyzna oraz 10 miejscowości bez statusu sołectwa. Siedziba władz gminy znajduje się w Sokolnikach.

Gmina Sokolniki leży na Nizinie Południowowielkopolskiej, na pograniczu Wysoczyzny Wieruszowskiej i Kotliny Grabowskiej, w dorzeczu Proсны; krajobraz gminy jest urozmaicony, w północnej i południowej części zalesiony. Na jej terenie znajduje się rezerwat przyrody Ryś.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej przeszłości i kulturze. Do najciekawszych należą: pałac z oficynami i parkiem w Sokolnikach; pałac wraz z okalającym go parkiem w Walichnowach, w którym kiedyś mieściła się szkoła podstawowa oraz zabytkowy kościół z przełomu XV i XVI wieku w Starym Ochędzynie.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Gmina Sokolniki charakteryzuje się korzystnym zewnętrznym układem komunikacyjnym. Przez jej obszar przebiega międzynarodowa droga ekspresowa S-8, droga krajowa nr 74 oraz droga wojewódzka nr 482. Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe (o łącznej długości 21 km) oraz drogi gminne (o łącznej długości 45,5 km, z czego 38,5 km utwardzone).

Sokolniki, pełniące funkcję ośrodka administracyjnego gminy, położone są w odległości 13 km od Wieruszowa, 22 km od Wielunia i 120 km od stolicy województwa – Łodzi.

Komunikację publiczną w gminie zapewnia Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Wieluń Sp. z o.o.

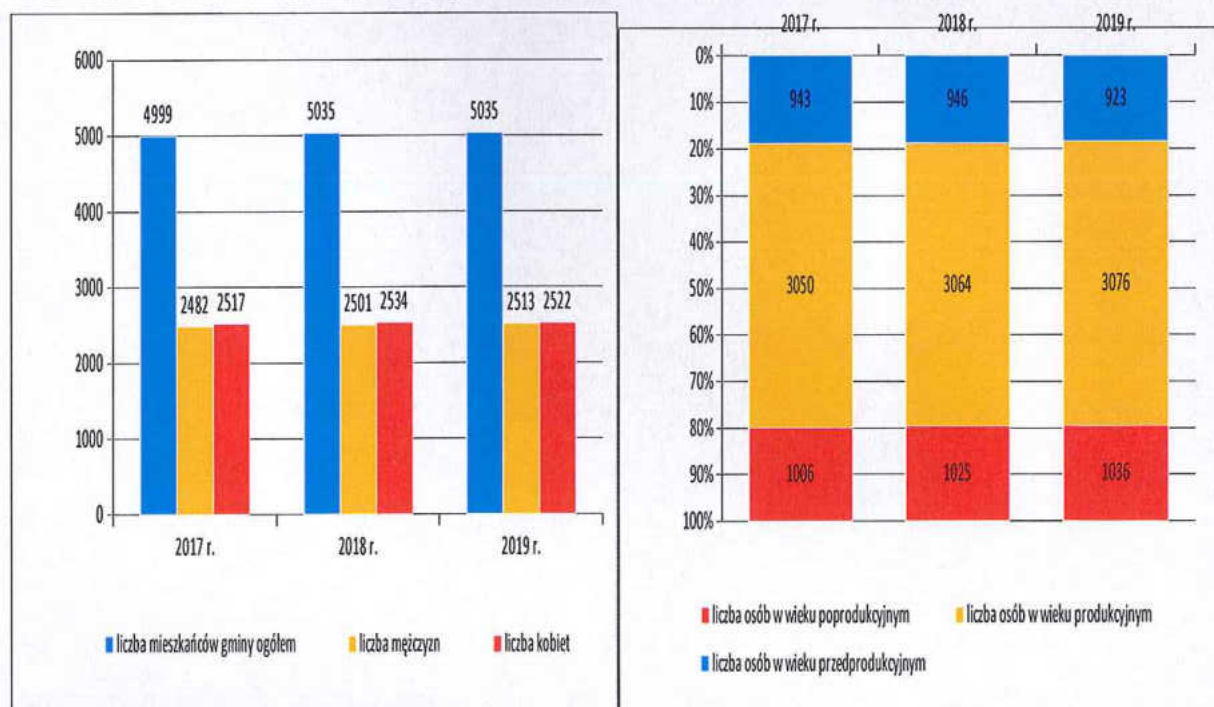
Ocenia się, że z trudnościami w dostępie do publicznej komunikacji borykają się mieszkańcy miejscowości: Szustry, Wyglądacze, Maksymów, Tyble Małe, Ryś, Pichlice i Jasienie; natomiast mieszkańcy pozostałych miejscowości w gminie mają dobre połączenia komunikacyjne.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2018-2019 liczba ludności gminy była nieco większa niż w 2017 roku. (4.999 w 2017 r., po 5.035 w latach 2018-2019). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W 2019 roku liczba dzieci i młodzieży była niższa niż w latach 2017-2018. Jednocześnie stale rosta liczba osób w wieku produkcyjnym i starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019

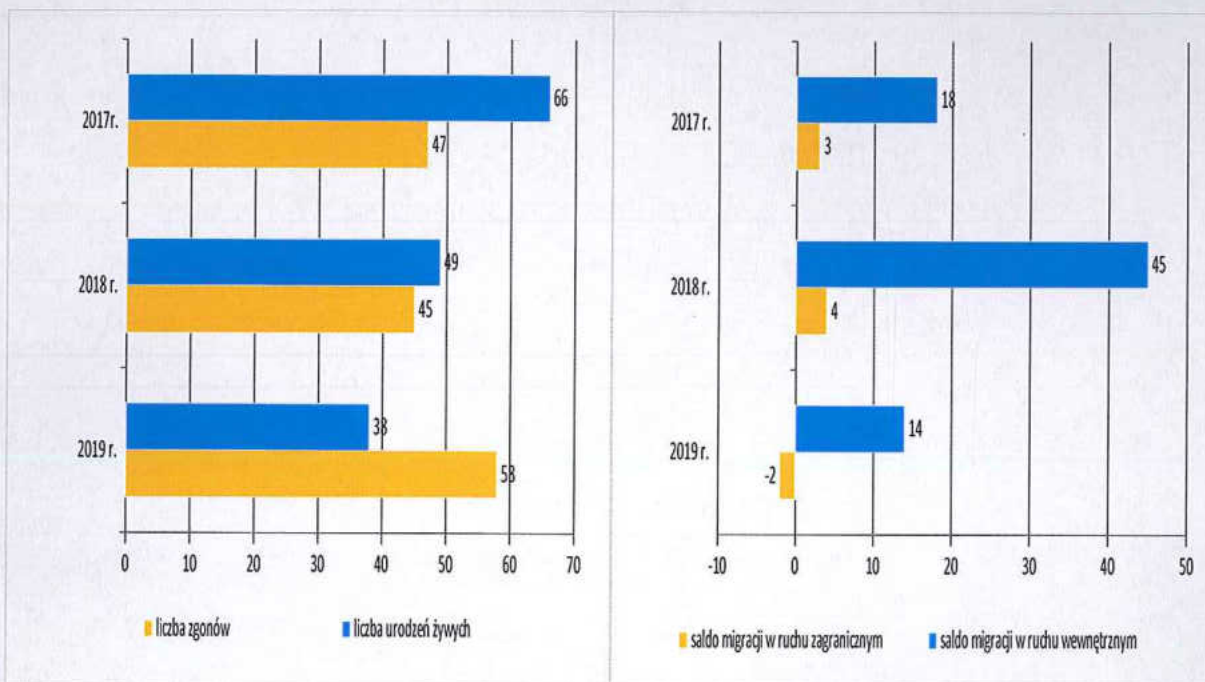

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2018 przyrost naturalny w gminie był dodatni (19 w 2017 r., 4 w 2018 r.), natomiast w 2019 roku ujemny (-20). W analizowanym okresie dodatnie było także saldo migracji, odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (18 w 2017 r., 45 w 2018 r., 14 w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, uwagę zwraca systematycznie malejący udział dzieci i młodzieży w populacji gminy (18,9% w 2017 r.; 18,8% w 2018 r.; 18,3% w 2019 r.) przy rosnącym udziale osób starszych (20,1% w 2017 r., 20,4% w 2018 r., 20,6% w 2019 r.). Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w 2019 roku wyniósł 25,7 i był wyższy niż w latach 2017-2018 (odpowiednio: 24,7 i 25,1). Na tej podstawie przypuszczać należy, że w gminie postępuje proces starzenia się społeczności lokalnej.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą

sukcesywnie zasilają osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2020-2025 będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niepełności, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

W gminie Sokolniki do najistotniejszych problemów dotyczących seniorów zalicza się: samotność, choroby wieku podeszłego, brak wsparcia ze strony rodziny, niedostateczny dostęp do usług opiekuńczych, ubóstwo, ograniczenie samodzielności i deprivacja potrzeb.

Działalność na rzecz seniorów w gminie prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach (zasiłki pieniężne, pomoc rzeczowa, pomoc w formie posiłku, organizowanie zbiórek i dystrybucja żywności, usługi opiekuńcze, kierowanie i ponoszenie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, praca socjalna, zasiłki i składki dla opiekuna, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, ułatwienie dostępu do poradnictwa psychologicznego i prawnego, organizacja i współorganizacja spotkań integracyjnych i wycieczek krajoznawczych), Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Sokolnikach (przedsięwzięcia aktywizujące, kulturalne i sportowo-rekreacyjne) oraz funkcjonujące przy nim Zespół Folklorystyczny „Sokolniki” (rozwój kultury lokalnej, pielęgnowanie folkloru i miejscowych tradycji), Koła Gospodyń Wiejskich w Sokolnikach i Pichlicach (aktywizacja kobiet wieku średniego w różnych sferach

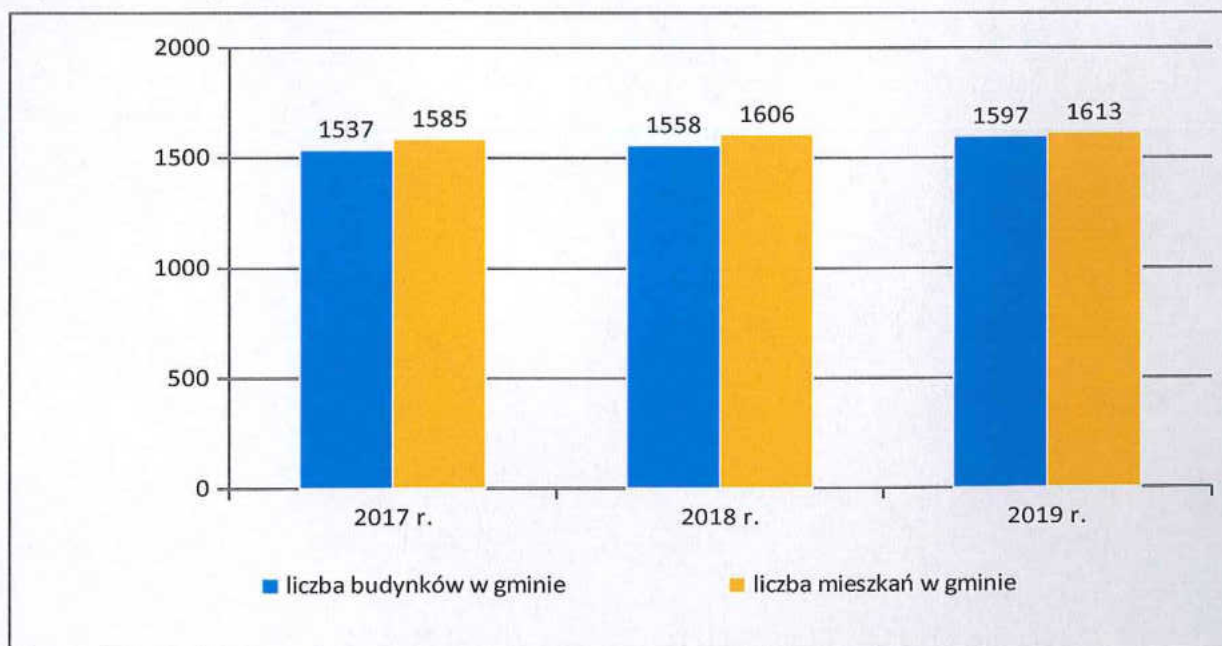
życia, m.in. poprzez prace rękodzielnicze, wycieczki krajoznawczo-kulturalne, piesze i rowerowe, programy polepszające formę fizyczną – gimnastykę oraz programy kulturalne – (biesiady, przedstawienia), a także Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Sokolnikach (organizacja czasu wolnego osób starszych, m.in. zabaw tanecznych z okazji Dnia Seniora, Andrzejek, Dnia Babci i Dziadka, Dnia Kobiet oraz wycieczek turystyczno-krajoznawczych).

Warto dodać, że w 2019 roku Urząd Gminy w Sokolnikach wydał Informator Seniora – przewodnik adresowany do starszych mieszkańców gminy, informujący m.in. o usługach realizowanych w gminie, gdzie szukać pomocy, jak reagować w sytuacjach zagrożenia, jak realizować cele społeczne i przyczyniać się do rozwoju lokalnego środowiska.

4. ZASOBY MIESZKANIOWE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba mieszkań w gminie zwiększyła się (z 1.585 w 2017 r. do 1.613 w 2019 r.). Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019

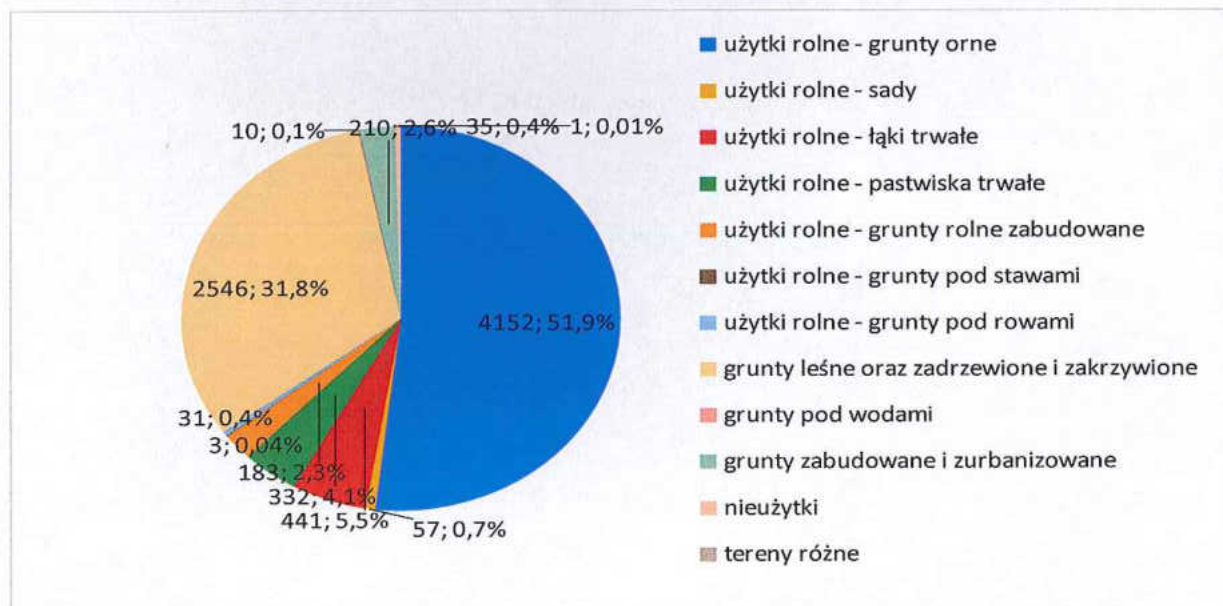
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2018 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 91,5%; łazienkę posiadało 80,4%, natomiast centralne ogrzewanie 69,3% mieszkań w gminie.

5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Sokolniki jest gminą o charakterze rolniczym z rosnącą aktywnością gospodarczą, zwłaszcza w branży meblarskiej i przetwórstwa spożywczego. Użytki rolne zajmują blisko 65% powierzchni gminy, w tym 51,9% grunty orne, a 9,6% łąki i pastwiska. Z kolei lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione obejmują 31,8% powierzchni gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

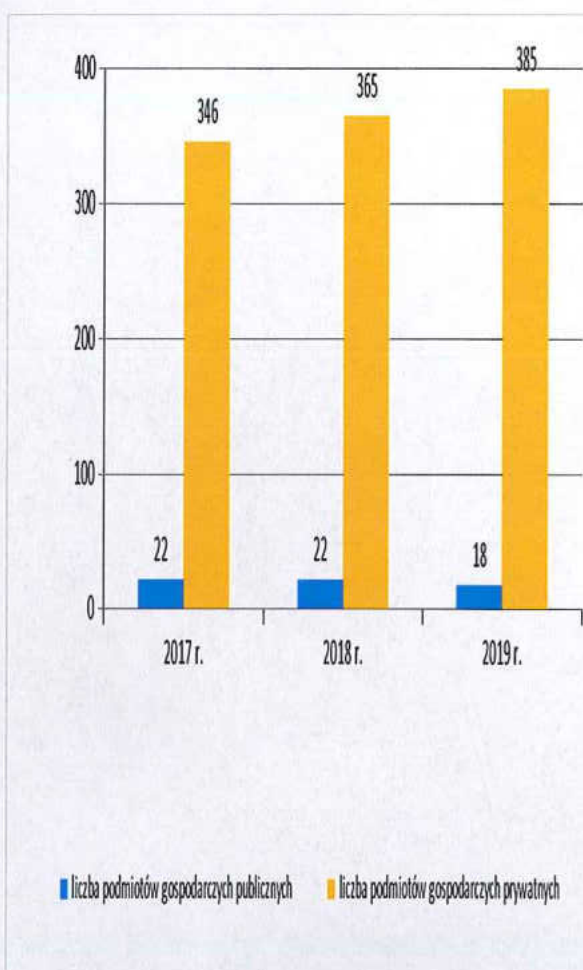
Gminę Sokolniki charakteryzują gleby słabej jakości, dominują gleby V i IV klasy bonitacyjnej, duży jest także udział gleb najniższej, VI klasy. Uprawia się na nich głównie zboża i ziemniaki. W produkcji zwierzęcej dominuje chów trzody chlewnej i drobiu.

W latach 2017-2019 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (368 w 2017 r., 387 w 2018 r., 403 w 2019 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (346 w 2017 r., 365 w 2018 r., 385 w 2019 r.). W 2019 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej były handel i usługi w zakresie napraw (93 podmioty), przetwórstwo przemysłowe (74) oraz budownictwo (53).

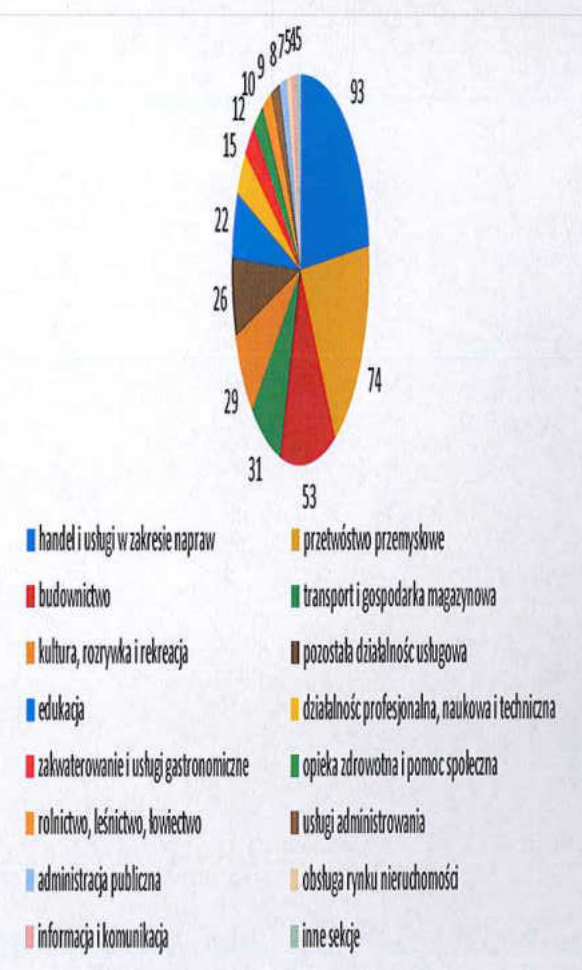
Do największych podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie należą: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe Mark's Sp. z o.o. Marko Walichnowy, Tartak Tyble Sp. z o.o. oraz Lano Meble Tyble.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku

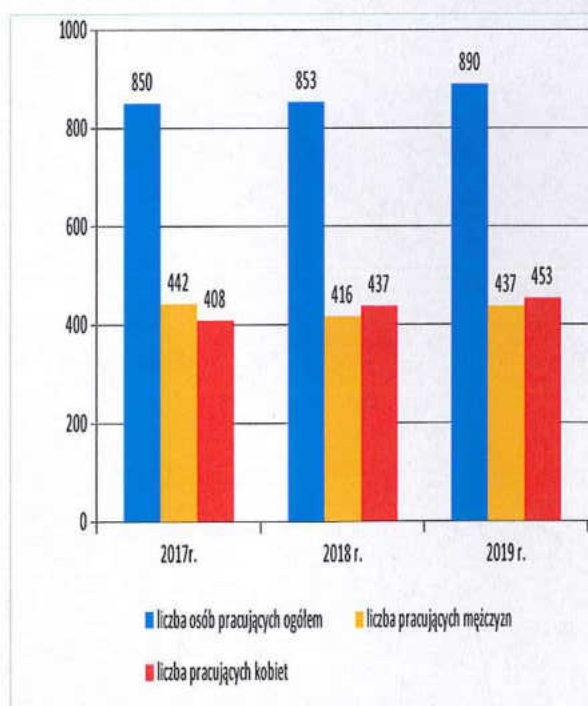

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

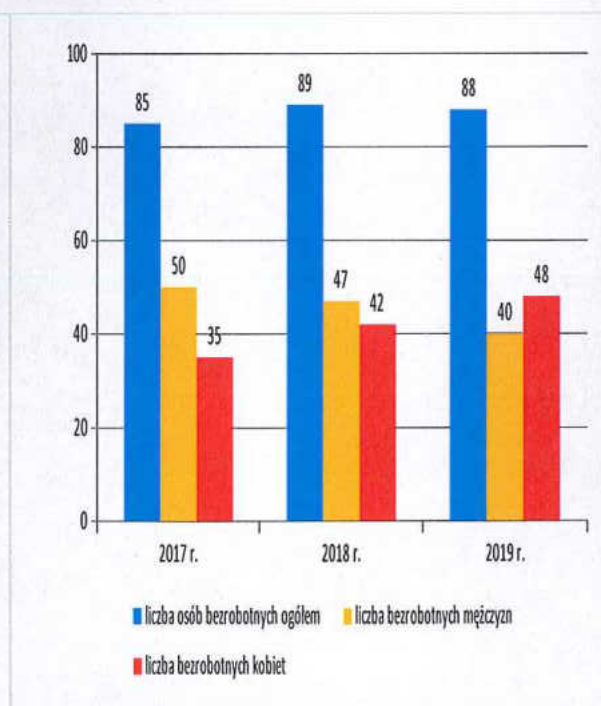
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 roku liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Sokolniki była wyższa niż w latach 2017-2018 (850 w 2017 r., 853 w 2018 r., 890 w 2019 r.; na 1.000 mieszkańców przypadała odpowiednio 170, 169 i 177 pracujących). Z kolei liczba osób bezrobotnych w gminie utrzymywała się na zbliżonym poziomie (85 w 2017 r., 89 w 2018 r., 88 w 2019 r.). Wśród osób pozostających bez pracy w latach 2017-2018 większość stanowili mężczyźni (50 w 2017 r., 47 w 2018 r.), a w 2019 roku – kobiety (48).

W latach 2017-2019 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niewielki (2,8% w 2017 r., po 2,9% w latach 2018-2019). Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2017-2019*

Wykres 10. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2019

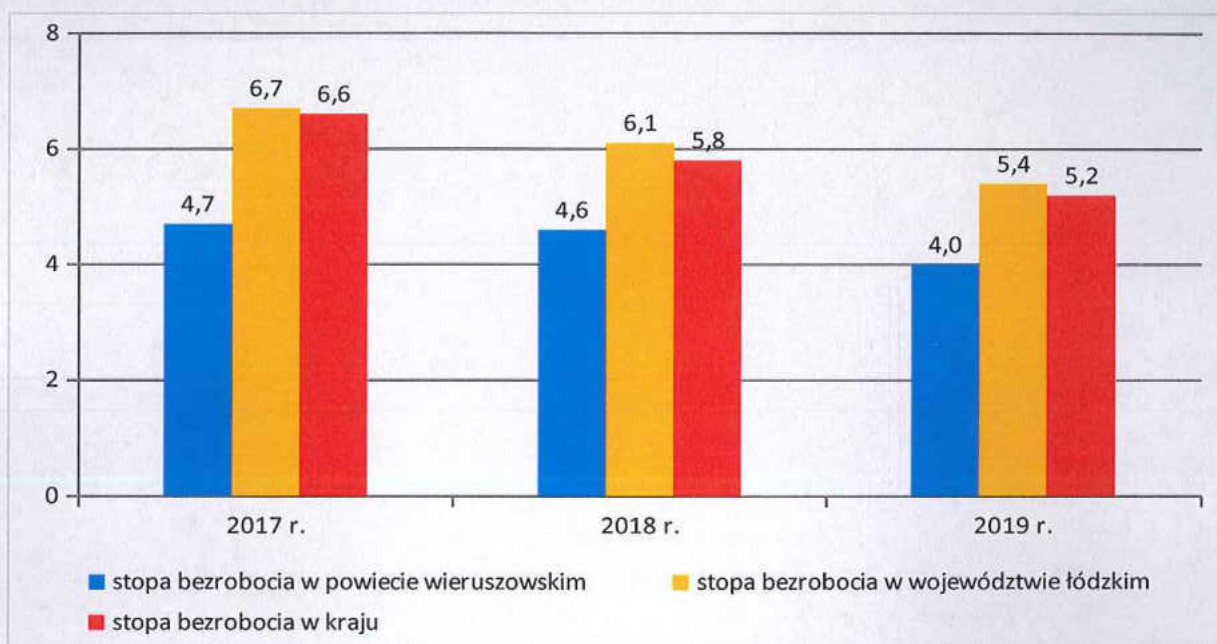

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W latach 2017-2019 stopa bezrobocia w powiecie wieruszowskim była niższa niż w województwie łódzkim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Stopa bezrobocia w powiecie wieruszowskim, województwie łódzkim i w kraju w latach 2017-2019 (w %)

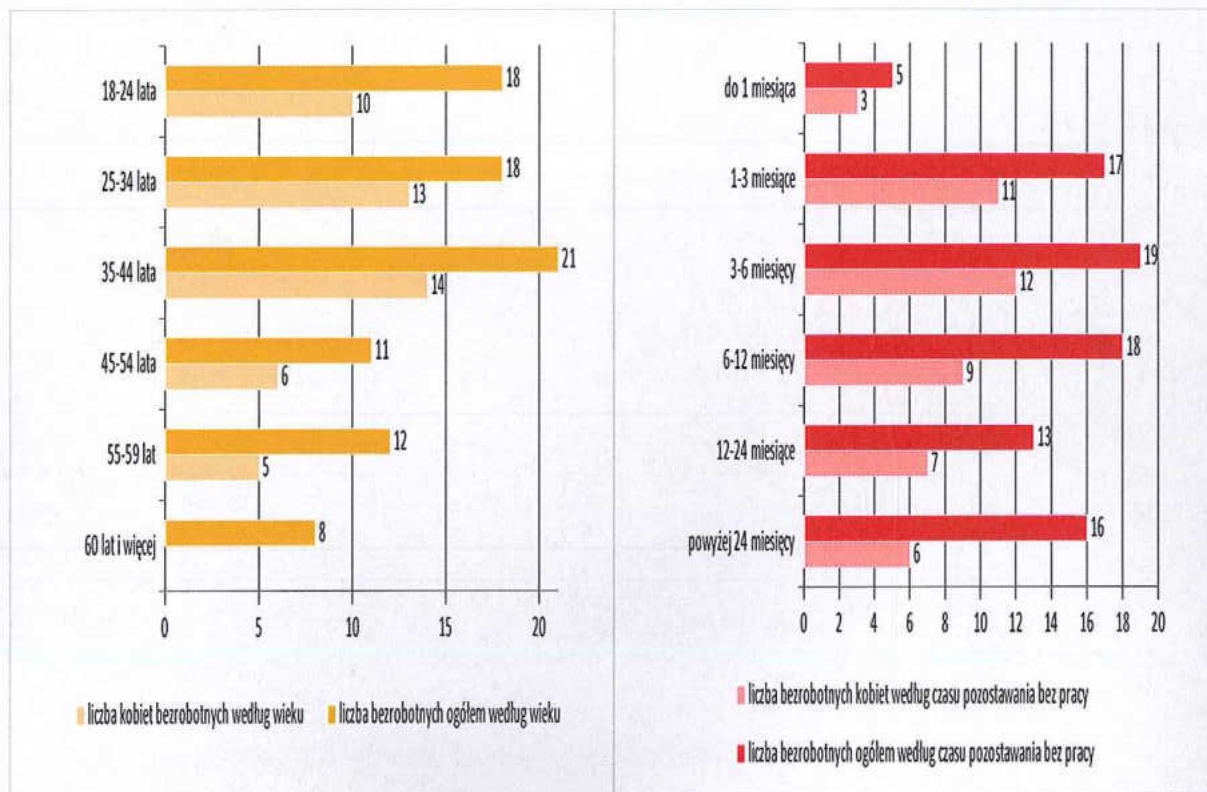

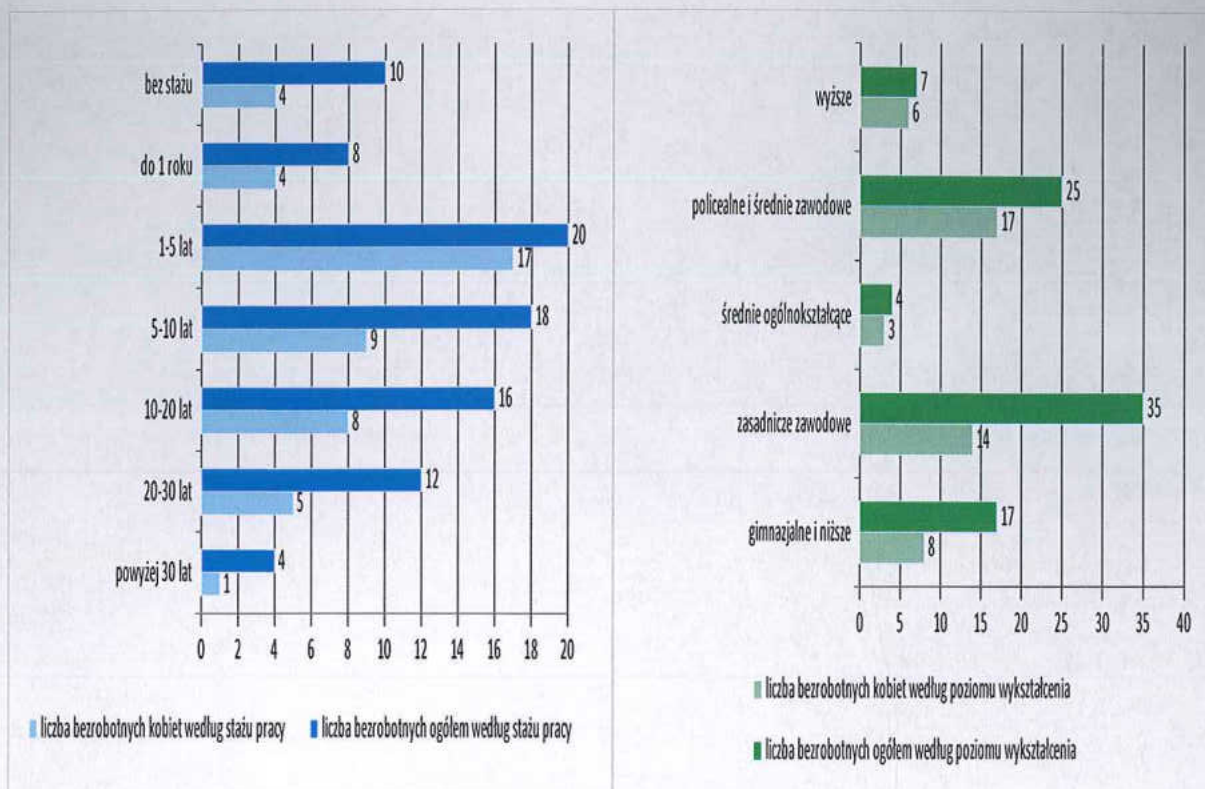
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2019 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (21 osób, w tym 14 kobiet), osoby w wieku 18-24 lata (18 osób, w tym 10 kobiet), osoby w wieku 25-34 lata (18 osób, w tym 13 kobiet), osoby pozostające bez pracy długotrwale, 12 miesięcy i więcej (29 osób, w tym 13 osób), osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (20 osób, w tym 17 kobiet) oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym (35 osób, w tym, 14 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 12-15. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Wieruszowie.

Podsumowując sytuację na lokalnym rynku pracy, należy stwierdzić, iż pomimo niewielkiego udziału osób pozostających bez pracy w populacji gminy, a także rosnącej przedsiębiorczości na jej terenie, bezrobocie jest zauważalnym problemem, będąc piątą, co do wielkości, przyczyną przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w gminie.

6. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Sokolniki funkcjonują 4 przedszkola i 5 szkół podstawowych (w tym 1 szkoła specjalna). W gminie nie ma żłobka. Młodzież może kontynuować naukę w szkołach ponadpodstawowych poza gminą, m.in. w Wieruszowie.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Placówki oświatowe w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Sokolnikach	
	w tym: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II	ul. Szkolna 1, 98-420 Sokolniki
	Przedszkole Samorządowe im. Jana Pawła II	ul. Parkowa 10, 98-420 Sokolniki
2.	Zespół Szkół w Walichnowach	
	w tym: Szkoła Podstawowa im. 32 Eskadry Rozpoznawczej Lotnictwa Armii „Łódź”	Walichnowy, ul. Szkolna 28a, 98-420 Sokolniki
	Przedszkole Samorządowe	
3.	Zespół Szkół w Starych Ochędzynie	
	w tym: Szkoła Podstawowa	98-420 Stary Ochędzyn 55
	Przedszkole Samorządowe	
4.	Zespół Szkół w Pichlicach	
	w tym: Szkoła Podstawowa	Pichlice 1, 98-420 Sokolniki
	Przedszkole Samorządowe	
5.	Szkoła Podstawowa Specjalna w Tyblach	Tyble 50, 98-420 Sokolniki

Źródło danych: Urząd Gminy w Sokolnikach.

W roku szkolnym 2019/2020 do wszystkich szkół podstawowych w gminie uczęszczało 415 uczniów, a do przedszkoli 163 dzieci. W szkołach podstawowych było zatrudnionych 66, a w przedszkolach 10 nauczycieli. Gmina organizuje dowóz dzieci do szkół.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego; w szkołach prowadzone jest dożywianie. Uczniowie objęci są opieką pedagoga szkolnego, mogą również korzystać z pomocy logopedy i doradcy zawodowego.

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań – tematyczne, artystyczne i sportowe; uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu

umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze.

Placówki oświatowe w gminie wykonują zadania profilaktyczne zawarte w programach wychowawczych i szkolnym programie wychowawczo-profilaktycznym. Prowadzą także lekcje i warsztaty na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć rewalidacyjnych, kompensacyjno-korekcyjnych, logopedycznych, dydaktyczno-wyrównawczych.

W latach 2018-2019 w gminie realizowano Program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży, którego celem było prowadzenie działań na rzecz podnoszenia wyników w nauce, motywowania uczniów, pomoc w odkrywaniu i rozwijaniu talentów. W roku szkolnym 2018/2019 stypendium edukacyjne otrzymało 29 uczniów z gminy. Wspierano także osiągnięcia sportowe przyznając stypendia i nagrody rzeczowe.

7. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Na terenie gminy Sokolniki działalność kulturalną prowadzą: Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Sokolnikach z filią w Starym Ochędzynie oraz Biblioteka Publiczna Gminy Sokolniki. Celem Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby mieszkańców w zakresie kultury, edukacji, sportu, rekreacji, turystyki oraz komunikacji społecznej a także gromadzenie i udostępnianie dóbr kultury. Do podstawowych zadań Ośrodka należy stwarzanie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, sportowego, kół i klubów zainteresowań, a także działania na rzecz integracji ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami. Placówka zajmuje się również organizowaniem imprez plenerowych, rozrywkowych i przeglądów amatorskiego ruchu artystycznego. Przy Ośrodku istnieją i prowadzą działalność liczne koła zainteresowań oraz zespoły artystyczne; m.in. Zespół Folklorystyczny „Sokolniki”, Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło Gospodyń Wiejskich, Duet akordeonowy Grzegorz i Roman, Klub Historyczny czy Grupa „Wiemy Więcej”.

Biblioteka Publiczna Gminy Sokolniki zajmuje się z kolei zaspokajaniem potrzeb czytelnich i informacyjnych mieszkańców gminy oraz gromadzeniem materiałów na temat

regionu. Placówka dysponuje zróżnicowanym, regularnie uzupełnianym księgozbiorem. Biblioteka udostępnia elektroniczną wypożyczalnię oraz komputery z dostępem do Internetu; prowadzi także usługę Książka na telefon.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku księgozbiór biblioteki liczył 12.315 woluminów. W 2019 roku Biblioteka zatrudniała 3 pracowników i objęła ofertą łącznie 618 czytelników. Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz zamknęły się liczbą 12.748 woluminów. Obok działalności podstawowej placówka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę, np. organizując spotkania z ciekawymi ludźmi, prowadząc lekcje biblioteczne, konkursy i warsztaty. Biblioteka jest także lokalnym inicjatorem ogólnopolskich akcji pn. „Narodowe czytanie” czy „Cała Polska czyta dzieciom”. Placówka bierze również udział w projekcie pn. „Dyskusyjne Kluby Książki”, będącym elementem wieloletniego ogólnopolskiego programu promocji czytelnictwa, objętego patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 2. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Sokolnikach	ul. Parkowa 1, 98-420 Sokolniki
	w tym: Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki, Filia w Starym Ochędzynie	Stary Ochędzyn 45a, 98-420 Sokolniki
2.	Biblioteka Publiczna Gminy Sokolniki	ul. Parkowa 1, 98-420 Sokolniki

Źródło danych: Urząd Gminy w Sokolnikach.

Gmina Sokolniki posiada różnorodny kalendarz imprez – kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Do ważniejszych imprez organizowanych w gminie należą m.in. Dni Gminy Sokolniki, pikniki i biesiady tematyczne; także uroczyste obchody świąt państwowych, rocznic historycznych oraz spotkania okolicznościowe; jak również zawody piłkarskie, wędkarskie i biegi na orientację.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Dom Sportowca w Walichnowach	Walichnowy, 98-420 Sokolniki
2.	Boisko sportowe w Sokolnikach	98-420 Sokolniki
3.	Wielofunkcyjne boisko do gry w piłkę i tenisa ziemnego w Starym Ochędzynie	Stary Ochędzyn 45a, 98-420 Sokolniki
4.	Pola mini golfa w Starym Ochędzynie	
5.	Figloraj w Starym Ochędzynie	
6.	Obiekt rekreacyjny – zbiornik wodny „Okon”	Gumnisko, 98-420 Sokolniki
7.	Place zabaw w gminie	98-420 Sokolniki

Źródło danych: Urząd Gminy w Sokolnikach.

Gmina Sokolniki posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. O jej atrakcyjności turystycznej decyduje przede wszystkim Rezerwat Przyrody „Ryś” oraz zasoby kultury materialnej, w szczególności zespoły pałacowo-parkowe w Sokolnikach i Walichnowach, Kościół parafialny pw. św. Anny w Ochędzynie, zabytkowy cmentarz w Sokolnikach. Przez teren gminy przebiegają także liczne szlaki turystyczne – piesze, rowerowe i konne.

8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Sokolniki funkcjonuje 1 zakład opieki zdrowotnej, prowadzone są 2 prywatne praktyki lekarskie oraz działa 1 apteka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap” w Sokolnikach	ul. Szkolna 3, 98-420 Sokolniki
2.	Gabinet stomatologiczny w Sokolnikach, Barbara Kuca-Traifi	Ul. Piłsudskiego 1, 98-420 Sokolniki
3.	Prywatny gabinet stomatologiczny „M-Dent” w Sokolnikach, Mikołaj Olczyk	ul. Ogrodowa 16, 98-420 Sokolniki
4.	Apteka Św. Mikołaja w Sokolnikach	ul. Ogrodowa 18, 98-420 Sokolniki

Źródło danych: Urząd Gminy w Sokolnikach.

W ramach Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Eskulap” w Sokolnikach działają: poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, poradnia pediatryczna, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej, gabinet zabiegowy, punkt szczepień oraz gabinet medycyny szkolnej. W gminie brakuje następujących lekarzy: pediatra dziecięcy i kardiolog.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ulegała wahaniom (14.904 w 2017 r., 14.400 w 2017 r., 14.592 w 2018 r.).

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki znajdujące się poza gminą. Są to: Powiatowe Centrum Medyczne Spółka z o.o. – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy w Wieruszowie (ul. Warszawska 104, 98-400 Wieruszów), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Bonus” s.c. w Wieruszowie (ul. Kopernika 4, 98-400 Wieruszów), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Cor” w Wieruszowie (ul. Kopernika 1a, 98-400 Wieruszów) oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medix” s.c. w Wieruszowie (ul. Fabryczna 6, 98-400 Wieruszów).

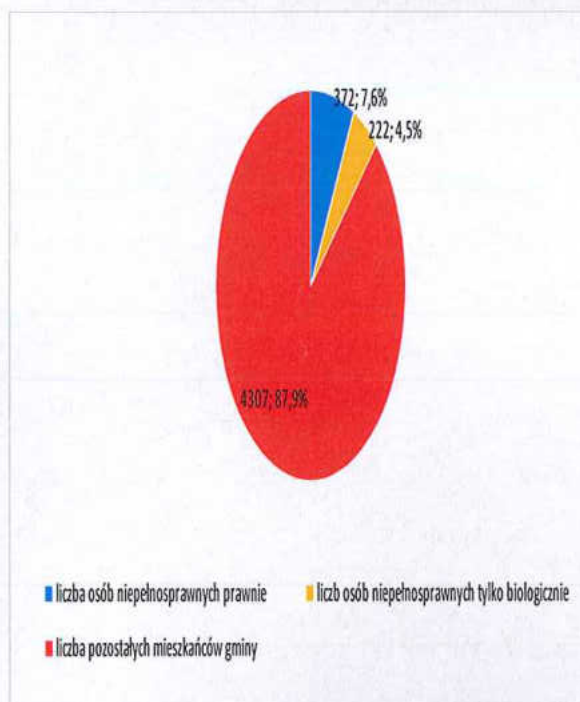
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w gminie Sokolniki mieszkały 594 osoby niepełnosprawne, w tym 276 mężczyzn i 318 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (372 osoby), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 222 osób.

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 12.1%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (300 osób) i poprodukcyjnym (276 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 16. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 17. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

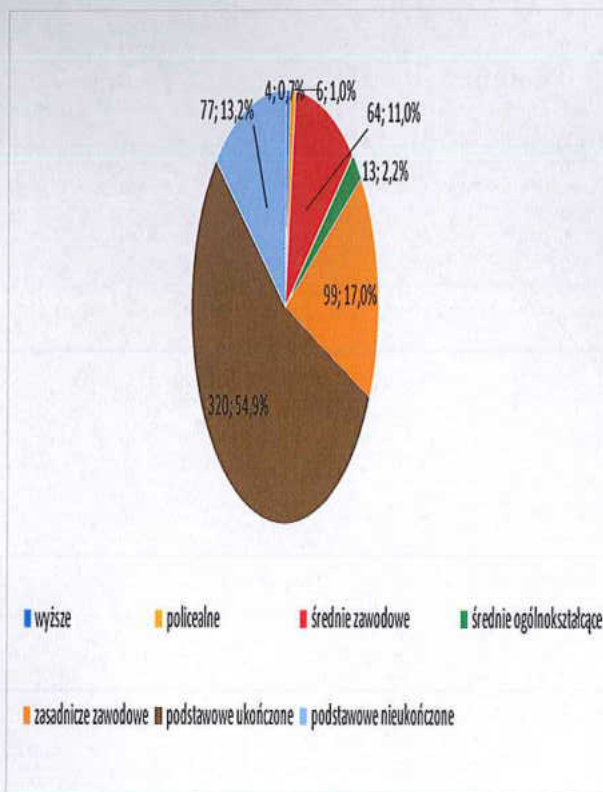
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 10,4% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 33%.

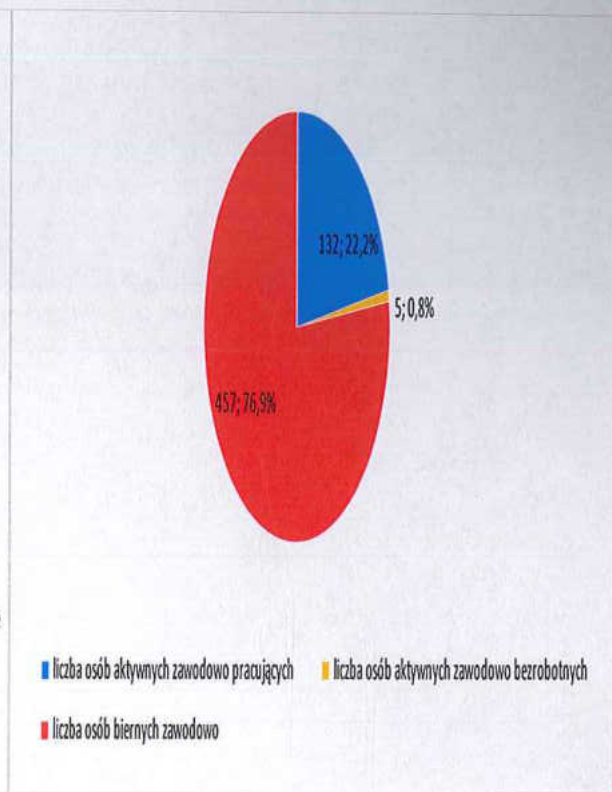
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (320 osób). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (457 osób).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 18. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są

niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 5. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

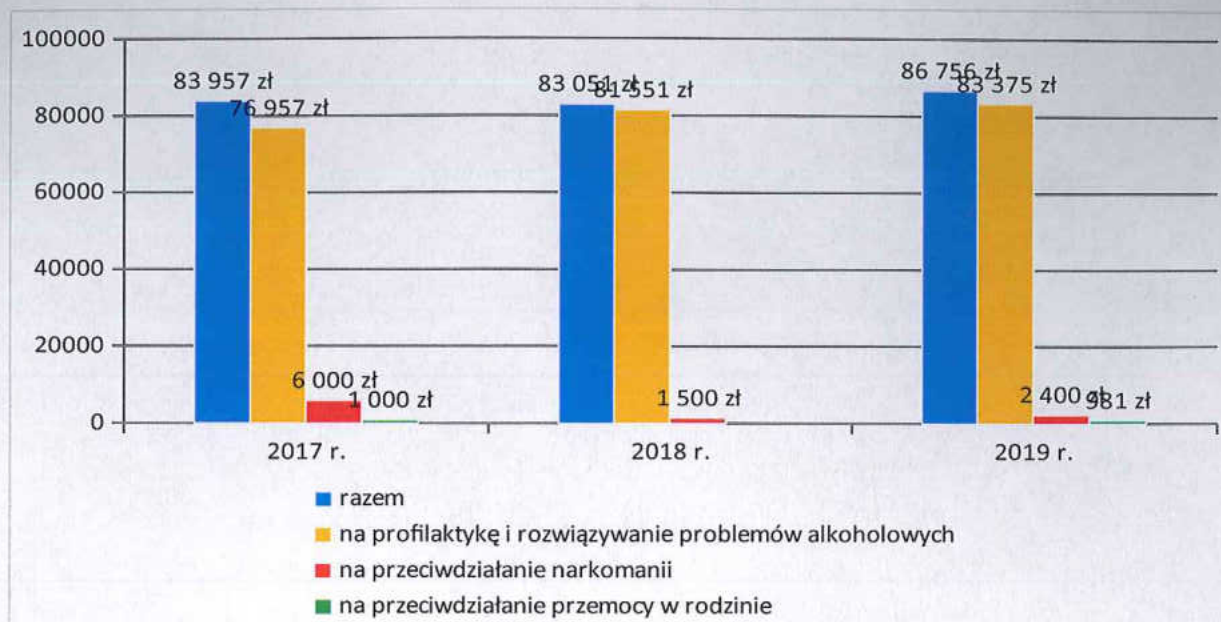
		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Sokolniki w latach 2017-2019.

Wykres 20. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019

Źródło danych: Urząd Gminy w Sokolnikach.

W 2019 roku wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie była nieco większa niż w latach 2017-2018 (83.957 zł w 2017 r., 83.051 zł w 2018 r., 86.756 w 2019 r.).

Na terenie gminy inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokolnikach. Podstawowym jej zadaniem i celem jest podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz substancji odurzających, udzielanie pomocy w wyjściu z nałogów osób uzależnionych oraz otaczanie wsparciem ich najbliższych. W ramach prowadzonej działalności Komisja przyjmuje zgłoszenia o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu w środowisku, przeprowadza rozmowy z osobami, w przypadku których wpłynęło zgłoszenie, pouczając je i motywując do zaprzestania nadużywania alkoholu i poddania się leczeniu odwykowemu, kieruje, w przypadku, gdy osoba nie godzi się na dobrowolne leczenie, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniają kontynuację postępowania, na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu odwykowego, przygotowuje dokumentację związaną

z postępowaniem sądowym w celu zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu oraz składa wnioski o wszczęcie postępowania do sądu.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokolnikach corocznie podejmuje współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sokolnikach oraz działającym przy nim Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminnym Ośrodkiem Kultury, Sportu i Turystyki w Sokolnikach oraz jego Filią w Starym Ochędzynie, asystentem rodziny, Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Wieluniu, Prokuraturą Rejonową w Wieluniu, Powiatową Komendą Policji w Wieruszowie oraz Wspólnotą Dorosłych Dzieci Alkoholików, Wspólnotą Anonimowych Alkoholików i grupą wsparcia Al-Anon w Pichlicach.

W 2019 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokolnikach odbyła 12 posiedzeń wdrażając szereg działań związanych z profilaktyką i zapobieganiem występowania nałogów i uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy i agresji, w szczególności wśród dzieci i młodzieży. W ich ramach m.in.:

przyjęto 8 wniosków o objęcie postępowaniem osoby nadużywającej alkohol (1 osoba współpracowała indywidualnie z terapeutą, a 7 osób poddało się dobrowolnie leczeniu odwykowemu w ośrodku zamkniętym; osoby potrzebujące pomocy kierowane były również do Wspólnoty Anonimowych Alkoholików oraz grupy Al-Anon w Pichlicach);

zapewniono dostęp do Punktu Terapeutycznego, prowadzonego do końca marca przez Miejski Ośrodek Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Wieruszowie, a od kwietnia przez Gabinet Terapii Krótkoterminowej i Leczenia Uzależnień Tomasz Wnęk w Osjakowie (punkt czynny był w każdy pierwszy i trzeci poniedziałek miesiąca w Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Turystyki w Sokolnikach; ponadto terapeuta, w miarę potrzeb, odwiedzał osoby, które nie miały możliwości przybycia do punktu, np. ze względu na ograniczenia ruchowe, a wykazujące chęć pracy z nim w miejscach ich zamieszkania);

w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sokolnikach, w każdy pierwszy i trzeci wtorek miesiąca, udzielano porad prawnych dla osób potrzebujących pomocy;

w ramach współpracy z Miejskim Ośrodkiem Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Wieruszowie zorganizowano warsztaty o tematyce profilaktycznej dla uczniów klas VII i VIII oraz klasy III gimnazjalnej z terenu gminy;

finansowano działalność Świetlicy Gminnej w Sokolnikach;
sfinansowano projekt Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokolnikach pt. „W rodzinie siła”, a także ferie zimowe oraz wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży z terenu gminy;
zakupiono książki na potrzeby Biblioteki Publicznej Gminy Sokolniki o tematyce profilaktycznej oraz wykupiono licencję na Parasol Licencyjny;
pokryto koszt wycieczki rowerowej do miejscowości Głaz zorganizowanej przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Sokolnikach, Filia w Starym Ochędzynie;
przeprowadzono dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej oraz klasy III gimnazjalnej z terenu gminy program profilaktyczny pt.: „Jutro jest... wtedy pochylisz się nad sobą”;
zorganizowano spotkanie z przedstawicielami wspólnoty Anonimowych Alkoholików, Al-Anon i Dorosłych Dzieci Alkoholików, na które zaproszono przedstawicieli gminnych ośrodków pomocy społecznej z gminy Sokolniki i gmin ościennych oraz przedstawicieli Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie;
dofinansowano „Mikołajkowe Kinder Party”, zorganizowane przez Koło Gospodyń Wiejskich w Pichlicach;
dofinansowano koszt turnieju profilaktycznego, organizowanego przez drużynę siatkarską w Sokolnikach;
zakupiono materiały promocyjne o charakterze profilaktycznym;
sfinansowano zabawki dla dzieci przekazane szkołom z okazji dnia Św. Mikołaja;
zorganizowano warsztaty profilaktyczne z narkomanii dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej z terenu gminy.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokolnikach wynika, że w latach 2017-2019 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu alkoholizmu zmniejszała się (4 rodziny liczące 6 osób w 2017 r., 3 rodziny liczące 5 osób w 2018 r., 2 rodziny liczące 2 osoby w 2019 r.). Jednocześnie w każdym roku Ośrodek udzielał wsparcia 1 rodzinie liczącej 2 osoby i nie świadczył pomocy osobom dotkniętym narkomanią.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach zapewniał również obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2019 roku odbyło się 11 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, na których omawiano działania Zespołu, w szczególności indywidualne przypadki 8 rodzin z problemem

przemocy fizycznej i psychicznej, objętych procedurą „Niebieskiej Karty” (wobec 7 rodzin zakończono procedurę).

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy.

Tabela 6. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokolnikach	ul. Piłsudskiego 1, 98-420 Sokolniki
Pełnomocnik Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Piłsudskiego 1, 98-420 Sokolniki
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach	ul. Parkowa 6 lok. 3, 98-420 Sokolniki
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Parkowa 6 lok. 3, 98-420 Sokolniki
Punkt Konsultacyjny w Urzędzie Gminy w Sokolnikach	ul. Piłsudskiego 1, 98-420 Sokolniki
Miejski Ośrodek Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Wieruszowie	ul. Kępińska 53, 98-400 Wieruszów
Gabinet Terapii Krótkoterminowej i Leczenia Uzależnień Tomasz Wnęk w Osjakowie	ul. Słowackiego 12, 98-320 Osjaków
Wspólnota Anonimowych Alkoholików w Pichlicach	Pichlice 2, 98-420 Sokolniki
Wspólnotą Dorosłych Dzieci Alkoholików w Pichlicach	Pichlice 2, 98-420 Sokolniki
Grupa wsparcia AI-Anon w Pichlicach	Pichlice 5a, 98-420 Sokolniki
Świetlica Gminna w Sokolnikach	ul. Parkowa 1, 98-420 Sokolniki
Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Warcie	ul. Sieradzka 3, 98-290 Warta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie	ul. L. Waryńskiego 15, 98-400 Wieruszów
Punkt Interwencji Kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie	ul. L. Waryńskiego 15, 98-400 Wieruszów
Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępem	Słupia pod Kępem, ul. Katowicka 10, 63-604 Baranów
Komenda Powiatowa Policji w Wieruszowie	ul. Kuźnicka 28a, 98-400 Wieruszów
Sąd Rejonowy w Wieluniu, Wydział Rodzinny i Nieletnich	pl. Jagielloński 1, 98-300 Wieluń
Prokuratura Rejonowa w Wieluniu	ul. Kilińskiego 12, 98-300 Wieluń

Źródło danych: Urząd Gminy w Sokolnikach.

10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Sokolniki problem bezdomności ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach. W 2017 roku, w związku z bezdomnością, Ośrodek objął wsparciem 1 osobę, a w 2018 roku 2 osoby. Osoby bezdomne kierowane są do placówek zapewniających schronienie, jak również udzielane są im świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych.

Gmina stara się również zabezpieczać lokale mieszkalne osobom zagrożonym bezdomnością, a także, wywiązując się ze swoich ustawowych obowiązków zapewnienia schronienia, posiłku, odzieży i niezbędnej pomocy osobie potrzebującej, co roku w drodze wyboru ofert podpisuje porozumienie z podmiotem świadczącym wsparcie osobom bezdomnym. W 2019 roku było to Stowarzyszenie Centrum Pomocy „Panaceum” w Radomsku (ul. Sucharskiego 87a, 97-500 Radomsko), natomiast na rok 2020 podpisano porozumienie ze Zgromadzeniem Małe Dzieło Boskiej Opatrzności Orioniści, prowadzącym Schronisko dla Osób Bezdomnych im. Bł. Fr. Drzewieckiego w Henrykowie (Henryków 24a, 98-220 Zduńska Wola). Należy dodać, że interwencyjne schronienie osoby bezdomne mogą również znaleźć w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępem (Słupia pod Kępem, ul. Katowicka 10, 63-604 Baranów).

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Sokolniki czuwa Komenda Powiatowa Policji w Wieruszowie (ul. Kuźnicka 28a, 98-400 Wieruszów). Z jej informacji wynika, że w 2019 roku na terenie gminy Sokolniki najczęściej dochodziło do przestępstw gospodarczych.

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2019 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw stwierdzonych
przestępstwa gospodarcze	38
przestępstwa drogowe	20
kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	16
kradzież z włamaniem	7
oszustwo	6
oszustwo gospodarcze	6
przestępstwo narkotykowe	5
przemoc w rodzinie	4
posiadanie środków psychotropowych i odurzających	3
uchylanie się od płacenia alimentów	3
uszkodzenie rzeczy	2
kradzież samochodu	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wieruszowie.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Wieruszowie realizują programy prewencyjne; w 2019 roku były to m.in. „Dzielnicowy bliżej nas” i „Przemoc w rodzinie”. Policjanci na bieżąco monitorują sytuację we wszystkich obszarach mających wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Działaniem priorytetowym w gminie, wyznaczonych na rok 2020, jest eliminacja lub ograniczenie wykroczeń związanych z nieprawidłowym parkowaniem, głównie w rejonie ul. Szkolnej w Sokolnikach, w bezpośrednim sąsiedztwie Szkoły Podstawowej, Przedszkola, Urzędu Poczтового, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

12. POMOC SPOŁECZNA I WSPIERANIE RODZINY

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

W gminie Sokolniki zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2019 roku kadrę Ośrodka stanowiło 9 osób, w tym m.in. kierownik i 3 pracowników socjalnych. W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących,

objętych pracą socjalną 1 pracownika socjalnego na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W Ośrodku zatrudnionych było również 2 pracowników ds. świadczeń rodzinnych, wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, 1 asystent rodziny i 2 opiekunki domowe.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie i kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra GOPS-u w 2019 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
pracownicy socjalni	3
pozostali pracownicy	5

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach.

W 2019 roku wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w latach 2017-2018 (6.606.056 zł w 2017 r., 6.391.515 zł w 2018 r., 7.661.263 zł w 2019 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które w latach 2017-2018 wydatkowano odpowiednio 3.980.988 i 3.838.257 zł, a w 2019 roku – 4.689.915 zł.

W analizowanym roku systematycznie rosła kwota wydatków na utrzymanie mieszkańców w domach pomocy społecznej (z 20.849 zł w 2017 r. do 70.677 zł w 2019 r.), wspieranie rodziny (z 20.066 zł w 2017 r. do 252.874 zł w 2019 r.), usługi opiekuńcze (z 76.159 zł w 2017 do 110.386 zł w 2019 r.) czy przeciwdziałanie alkoholizmowi (z 76.957 w 2017 r. do 83.375 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2017 r.	w 2018 r.	w 2019 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	6.000	1.499	2.400
przeciwdziałanie alkoholizmowi	76.957	81.551	83.375
pomoc społeczna			

domy pomocy społecznej	20.849	46.027	70.677	
ośrodki wsparcia	0	0	0	
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	981	
składki na ubezpieczenia zdrowotne	28.401	31.492	7.623	
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	34.448	47.447	42.148	
zasiłki stałe	86.497	90.835	84.704	
Ośrodek Pomocy Społecznej	214.061	273.346	308.277	
usługi opiekuńcze	76.159	93.016	110.386	
pomoc w zakresie dożywiania	30.084	24.573	22.624	
pozostała działalność	1.620	0	0	
rodzina				
świadczenie wychowawcze	3.980.988	3.838.257	4.689.915	
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1.950.711	1.760.961	1.884.561	
wspieranie rodziny	20.066	22.861	252.874	
rodziny zastępcze	9.279	8.797	10.757	
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów	X	X	26.024	
edukacyjna opieka wychowawcza				
pomoc materialna dla uczniów				
	o charakterze socjalnym	59.936	61.053	51.937
w tym	o charakterze motywacyjnym	10.000	9.800	12.000
ogółem		6.606.056	6.391.515	7.661.263
w tym w budżecie GOPS-u		6.451.543	6.237.612	7.511.551

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach.

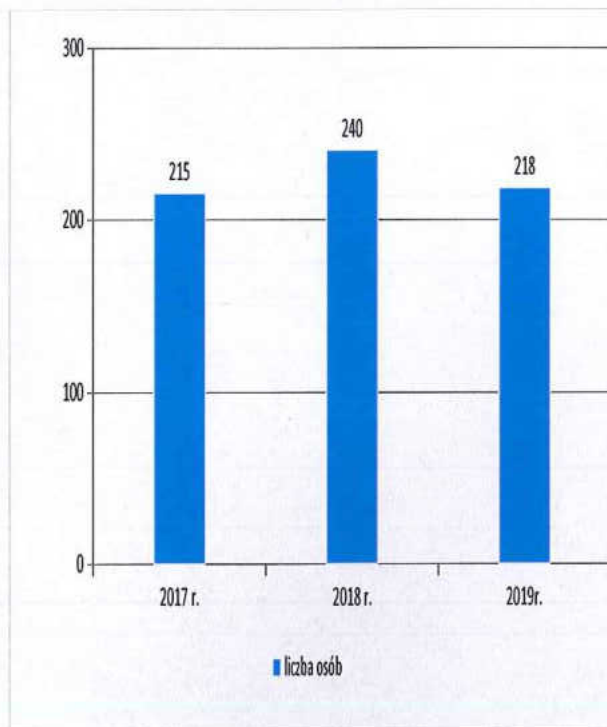
W 2019 roku liczba osób, którym udzielono w gminie pomocy i wsparcia, była niższa niż w 2018 roku i nieznacznie wyższa niż w 2017 roku (215 w 2017 r., 240 w 2018 r., 218 w 2019 r.). Z kolei liczba rodzin, którym przyznano świadczenie, rosła z roku na rok (91 w 2017 r., 92 w 2018 r., 110 w 2019 r.), a liczba osób przebywających w tych rodzinach ulegała wahaniom (253 w 2017 r., 237 w 2018 r., 279 w 2019 r.).

W analizowanym okresie stale zwiększała się liczba rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (z odpowiednio 56 i 120 w 2017 r. do 77 i 173 w 2019 r.), z kolei liczba rodzin i osób w rodzinach pobierających świadczenie niepieniężne po spadku w 2018 roku, w 2019 roku ponownie wzrosła (odpowiednio 53 i 193 w 2017 r., 51 i 169 w 2018 r., 55 i 187 w 2019 r.).

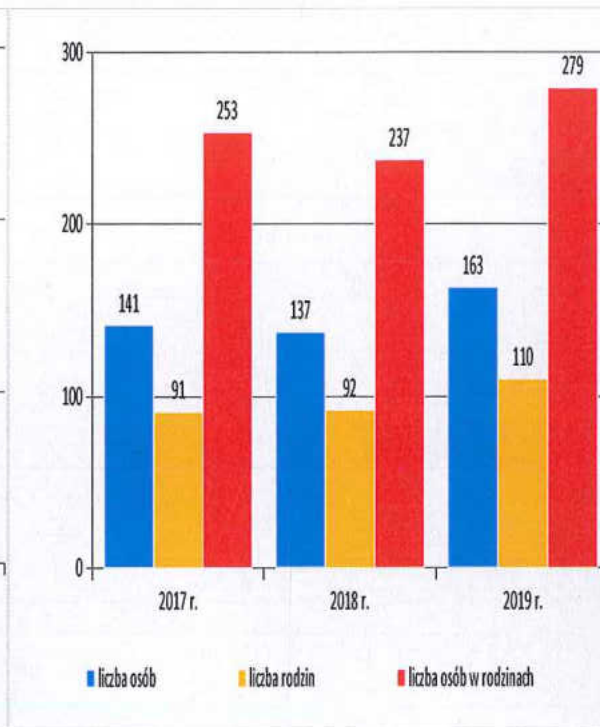
W latach 2017-2019 liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, ulegała wahaniom (259 w 2017 r., 237 w 2018 r., 279 w 2019 r.). Poniższe

wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 21. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia

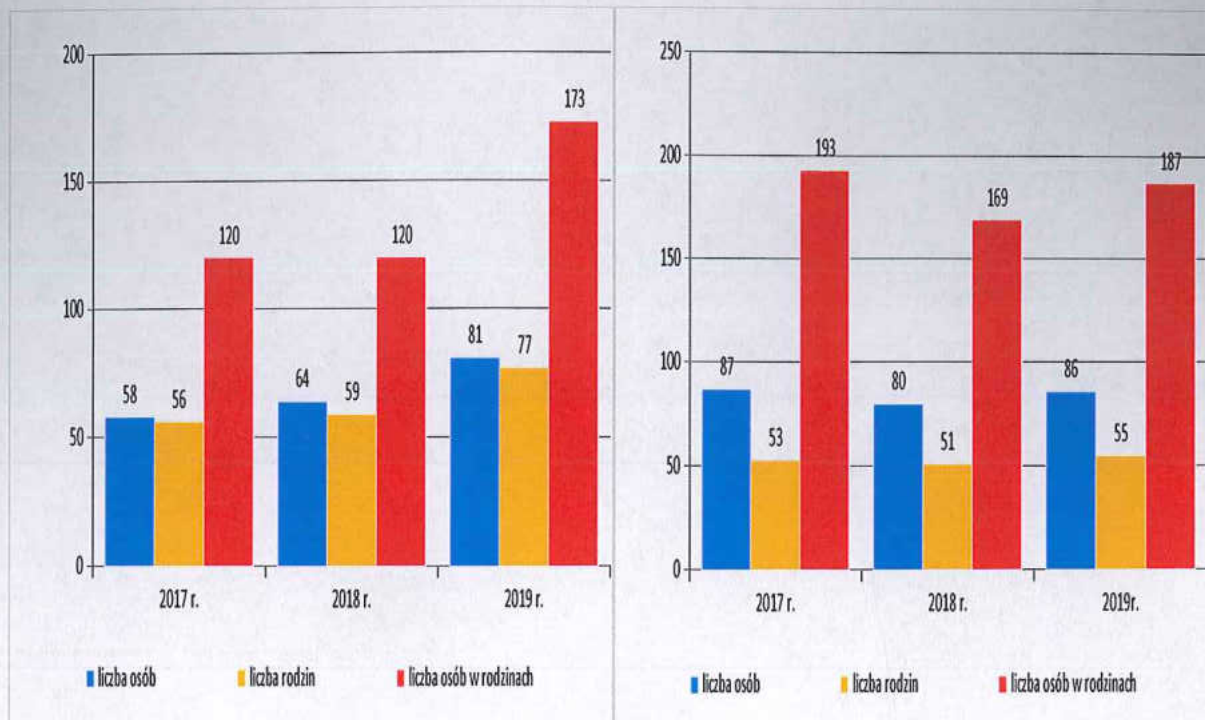
Wykres 22. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach.

Wykres 23. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne

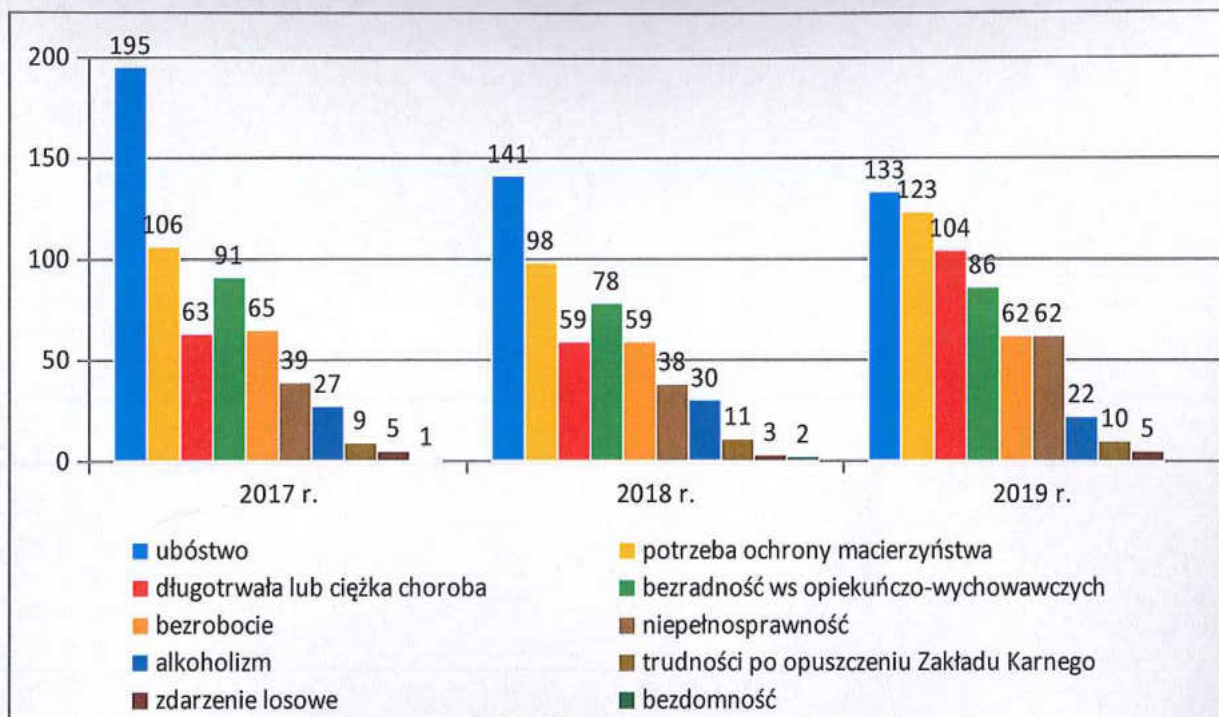
Wykres 24. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2017-2019 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny doświadczające ubóstwa, wymagające ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, zmagające się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz dotknięte bezrobociem oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach.

W latach 2017-2019 systematycznie zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ogólnie rozumianego ubóstwa (z 195 w 2017 r. do 133 w 2019 r.). W 2019 roku, w stosunku do lat poprzednich, wyższa była liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, długotrwałą lub ciężką chorobą oraz niepełnosprawności.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2017-2019

formy świadczeń		liczba osób			kwota świadczeń		
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
	zasiłek stały	17	16	12	86.497	90.835	84.704
	zasiłek okresowy	12	15	13	14.508	16.596	15.048
	zasiłek celowy	44	46	68	23.636	27.672	28.700
w tym:	zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	9	12	9	3.400	3.500	1.600

	posiłek	81	70	70	26.432	20.877	20.924
	w tym: zasilek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w 2017 i 2018 r. oraz „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 r.	81	70	70	26.432	20.877	20.924
	schronienie	0	1	0	0	2.430	0
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	1	2	3	20.849	46.027	70.677
	usługi opiekuńcze	7	10	16	76.159	93.277	110.386
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	2*	2*	4*	X	X	X
	praca socjalna	7*	21*	55*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez systema rodziny (liczba systemów rodziny)	11* (1)	13* (1)	12* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	9.279	9.279	10.757	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2017-2019 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W 2019 roku liczba osób nim objętych była wyższa niż w latach poprzednich (44 w 2017 r., 46 w 2018 r., 68 w 2019 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w latach 2017-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku. Nowy program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu dofinansowane są także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2018-2019 liczba osób objętych posiłkiem zmniejszyła się w stosunku do 2017 roku (81 w 2017 r., po 70 w latach 2018-2019).

Ważną formą wsparcia niepieniężnego w latach 2017-2019 było również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (za 1 osobę w 2017 r., 2 w 2018 r. i 3 w 2019 r.); przy czym wydatki z tego tytułu wzrosły z 20.849 zł w 2017 r. do 70.677 w 2019 r.). Warto dodać, że uwagi na wysokie koszty takiej opieki liczba osób kierowanych do tego typu placówek jest znacznie mniejsza niż istniejące w tym zakresie potrzeby.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2017-2019 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, stale rosła (7 w 2017 r., 21 w 2018 r., 55 w 2019 r.). Praca socjalna realizowana w gminie polegała na diagnozie rodzin i środowisk, udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy w rozwiązywaniu trudności życiowych oraz kwalifikowaniu do uzyskania świadczeń.

W analizowanym okresie ważną formą wsparcia były również usługi opiekuńcze. Liczba osób nimi objętych zwiększała się z roku na rok (z 7 w 2017 r. do 14 w 2019 r.).

Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W latach 2017-2019 pod opieką asystenta rodziny pozostawało kilkanaście osób w każdym roku (11 w 2017 r., 13 w 2018 r., 12 w 2019 r.). W 2019 roku w rodzinach objętych pomocą asystenta wychowywało się 24 dzieci. Asystenci współpracowali również z rodzinami wskazanymi przez sąd; w 2019 roku były to 2 rodziny objęte postanowieniem sądowym.

Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej. W analizowanym okresie odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej wyniosła: po 9.279 zł w 2017 i 2018 roku oraz 10.757 zł w 2019 roku.

W latach 2017-2019 GOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W 2019 roku odbyło się 11 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, na których omawiano działania Zespołu, w szczególności indywidualne przypadki 8 rodzin z problemem przemocy fizycznej i psychicznej, objętych procedurą „Niebieskiej Karty” (wobec 7 rodzin zakończono procedurę).

Od 2014 roku w gminie realizowany jest także rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się GOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. W 2018 roku wydano 40 Kart, a rok później 177. Tak znaczny wzrost był skutkiem zmian w ustawie, zgodnie z którymi od 2019 roku o Kartę Dużej Rodziny mogą się ubiegać również rodzice, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu co najmniej trójkę dzieci bez względu na ich aktualny wiek.

W latach 2017-2019 Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze – na łączną kwotę odpowiednio: 3.980.988 zł, 3.838.257 zł i 4.689.915 zł. W 2019 roku liczba przyznanych świadczeń znacznie wzrosła, co wynika ze zmiany przepisów, które od 1 lipca 2019 roku umożliwiły pobieranie świadczenia także na pierwsze dziecko w rodzinie.

W analizowanym okresie GOPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. W latach 2017-2019 ogólna liczba udzielonych świadczeń była niższa niż w 2017 roku (10.228 w 2017 r., 9.774 w 2018 r., 9.836 w 2019 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (8.749 w 2017 r., 8.368 w 2018 r., 8.348 w 2019 r.). Jednocześnie systematycznie rosła liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych (z 1.029

w 2017 r. do 1.073 w 2019 r.), podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych (ze 165 w 2017 r. do 194 w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	8.749	8.368	8.348
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.029	1.031	1.073
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	165	187	194
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	41	52	50
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	65	45	46
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	179	91	125
ogółem			
liczba świadczeń	10.228	9.774	9.836
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	9	0	0
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł			
liczba świadczeń	0	1	1

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach.

W analizowanym okresie GOPS przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W 2017 roku GOPS wypłacił 9 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę 4.680 zł, a w latach 2018-2019 nie przyznawał tego rodzaju świadczenia.

W latach 2018-2019 GOPS przyznał po 1 jednorazowym świadczeniu z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2017-2019 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 22 w 2017 r. do 16 w 2019 r.), podobnie jak liczba świadczeń (z 443 w 2017 r. do 336 w 2018 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	22	17	16
liczba przyznanych świadczeń	443	398	336
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	168.710	148.685	117.110

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Sokolniki, poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej nie ma innych placówek pomocowych. Mieszkańcy mogą natomiast korzystać z oferty instytucji udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie, ul. Waryńskiego 15, 98-400 Wieruszów	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.

<p>Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępem, Słupia pod Kępem, ul. Katowicka 10, 63-604 Baranów</p>	<p>Zakres oferowanych usług: udzielanie schronienia, poradnictwo specjalistyczne, pomoc socjalna, pedagogiczna, grupy wsparcia. Kategoria klienta: osoby i rodziny dotknięte przemocą lub znajdujące się w sytuacji kryzysowej, osoby bezdomne, z niepełnosprawnościami.</p>
<p>Punkt Interwencji Kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie, ul. Waryńskiego 15, 98-400 Wieruszów</p>	<p>Zakres oferowanych usług: poradnictwo prawne, psychologiczne i pedagogiczne, pomoc socjalna. Kategoria klienta: osoby doświadczające przemocy, z problemami alkoholowymi, wychowawczymi, rodzinnymi, dotknięte chorobą psychiczną.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej w Chróście-Wsi, Chróście 50, 98-430 Bolesławiec</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.</p>
<p>Środowiskowy Dom Samopomocy w Osieku, Osiek 185c, 98-405 Galewice</p>	<p>Zakres oferowanych usług: podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia; zapobieganie izolacji społecznej uczestników; wsparcie rodziny. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną i chorobą psychiczną.</p>
<p>w tym: Filia w Czastarach, ul. Szkolna 5, 98-410 Czastary Filia w Chróście, Chróście 50d, 98-430 Bolesławiec</p>	
<p>Schronisko dla osób bezdomnych im. Bł. Ks. Franciszka Drzewieckiego w Henrykowie, Henryków 24a, 98-220 Zduńska Wola</p>	<p>Zakres oferowanych usług: schronienie, pomoc socjalna, psychologiczna, medyczna. Kategoria klienta: osoby bezdomne.</p>
<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wieruszowie, ul. Waryńskiego 14, 98-400 Wieruszów</p>	<p>Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.</p>

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie.

13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności są organizacje pozarządowe. Stanowią grupę podmiotów funkcjonujących w sferze ekonomii społecznej, która poprzez działalność ekonomiczną i pożytku publicznego służy integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu.

Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Sokolniki funkcjonuje 15 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada uchwalany corocznie Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

W 2019 roku jako priorytetowe zadania publiczne do realizacji we współpracy z organizacjami pozarządowymi zostały wskazane: w dziedzinie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – organizowanie zajęć sportowych i rekreacyjnych; szkolenie sportowe dzieci i młodzieży; organizacja imprez, w szczególności zawodów, rajdów, turniejów; w dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – organizowanie imprez kulturalnych; działania na rzecz rozwoju kultury, edukacji kulturalnej i artystycznej; wspieranie lokalnych zespołów muzycznych i prezentacji dorobku artystycznego; w dziedzinie edukacji, oświaty i wychowania, a także przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom – wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;

organizowanie alternatywnych zajęć dla dzieci i młodzieży oraz stworzenie oferty spędzania czasu wolnego.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Stary Ochędzyn i Nowy Ochędzyn , Nowy Ochędzyn 44, 98-420 Sokolniki	Działalność na rzecz rozwoju wsi, integrowanie, aktywizowanie i wspieranie środowisk lokalnych.
2.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Tyble , Tyble 50, 98-420 Sokolniki	Działalność na rzecz rozwoju wsi, wspieranie przedsiębiorczości.
3.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Sokolnikach , ul. Parkowa 1, 98-420 Sokolniki	Organizacja czasu wolnego osób starszych, m.in. zabaw tanecznych z okazji Dnia Seniora, Andrzejek, Dnia Babci i Dziadka, Dnia Kobiet oraz wycieczek turystyczno-krajoznawczych.
4.	Koło Gospodyń Wiejskich w Sokolnikach , 98-420 Sokolniki	Aktywizacja kobiet wieku średniego w różnych sferach życia z terenu gminy.
5.	Koło Gospodyń Wiejskich w Pichlicach Pichlice, 98-420 Sokolniki	
6.	Klub Sportowy „Siatkarz” Sokolniki , ul. Ogrodowa 10, 98-420 Sokolniki	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu, organizowanie różnych form współzawodnictwa sportowego.
7.	Ludowy Klub Sportowy Walichnowy , Walichnowy, ul. Traktorowa 3, 98-420 Sokolniki	
8.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Junior” , Stary Ochędzyn 55, 98-420 Sokolniki	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, działalność sportowa i wychowawcza, organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów.
9.	Uczniowski Klub Sportowy „Grom” , ul. Szkolna 1, 98-420 Sokolniki	
10.	Uczniowski Klub Sportowy Piłkarz Sokolniki , ul. Parkowa 1, 98-420 Sokolniki	
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sokolnikach , ul. Warszawska 54, 98-420 Sokolniki	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, uczestnictwo w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Tyblach , Tyble 50, 98-420 Sokolniki	
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Ochędzynie , Stary Ochędzyn 45a, 98-420 Sokolniki	

14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pichlicach, Pichlice 2, 98-420 Sokolniki	oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Walichnowach, Walichnowy, 98-420 Sokolniki	

Źródło danych: Urząd Gminy w Sokolnikach, Baza ngo.pl.

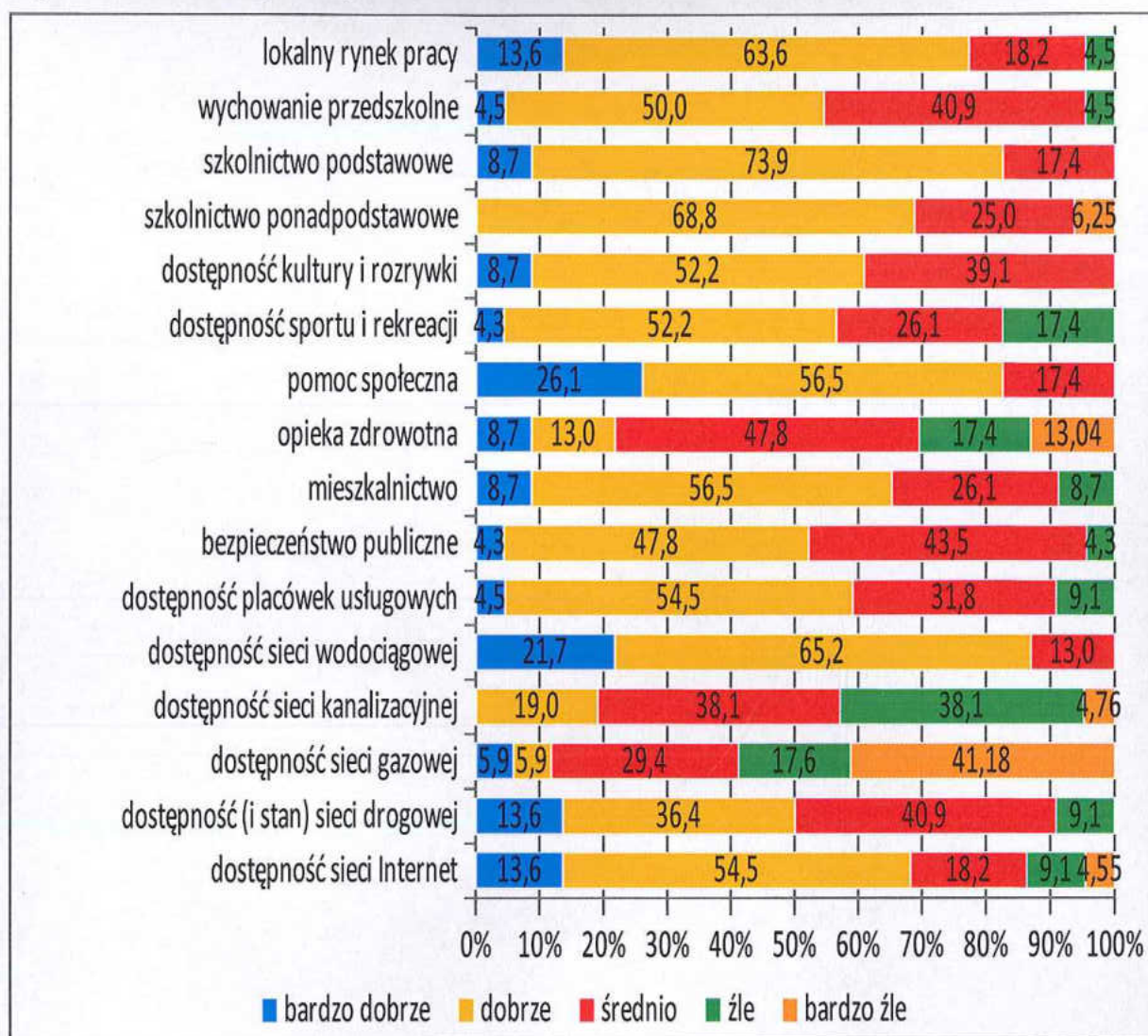
14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Sokolniki posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 23 wypełnione anonimowo ankiety.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Warunki życia w gminie

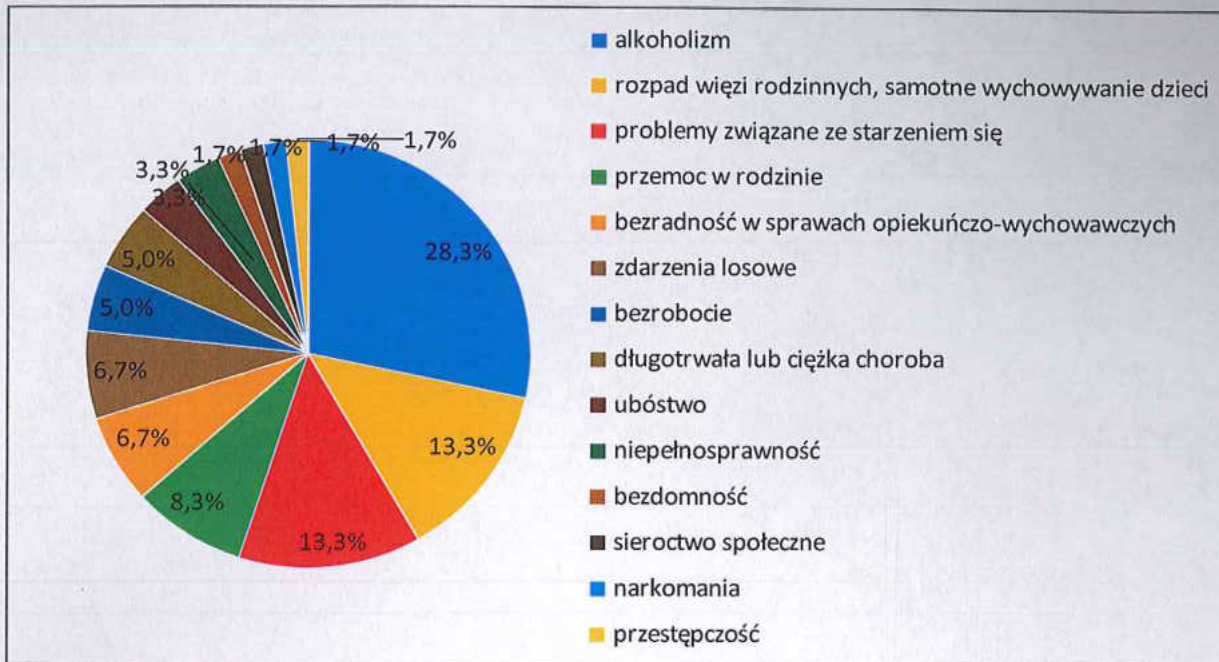
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 86,9% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego i pomoc społeczną (w sumie po 82,6% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz lokalny rynek pracy (łącznie 77,2% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostęp do sieci gazowej (w sumie 58,8% ocen bardzo złych i złych) i kanalizacyjnej (łącznie 42,9% ocen złych i bardzo złych) oraz opieki zdrowotnej (w sumie 30,4% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

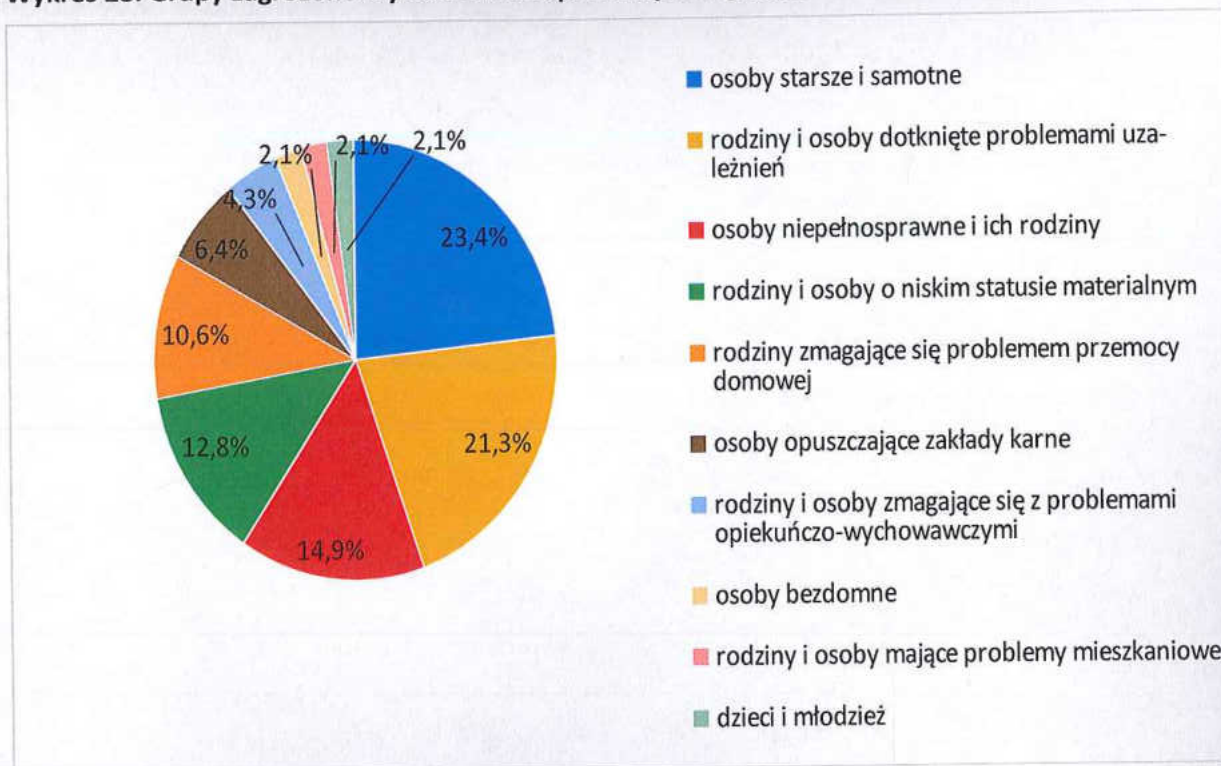
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (28,3%), a także rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci oraz problemy związane ze starzeniem się (po 13,3%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

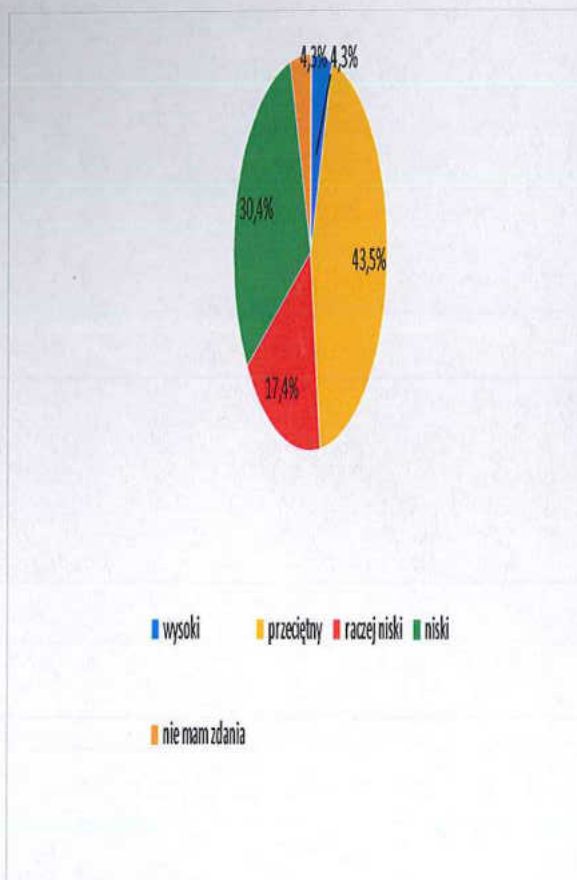

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

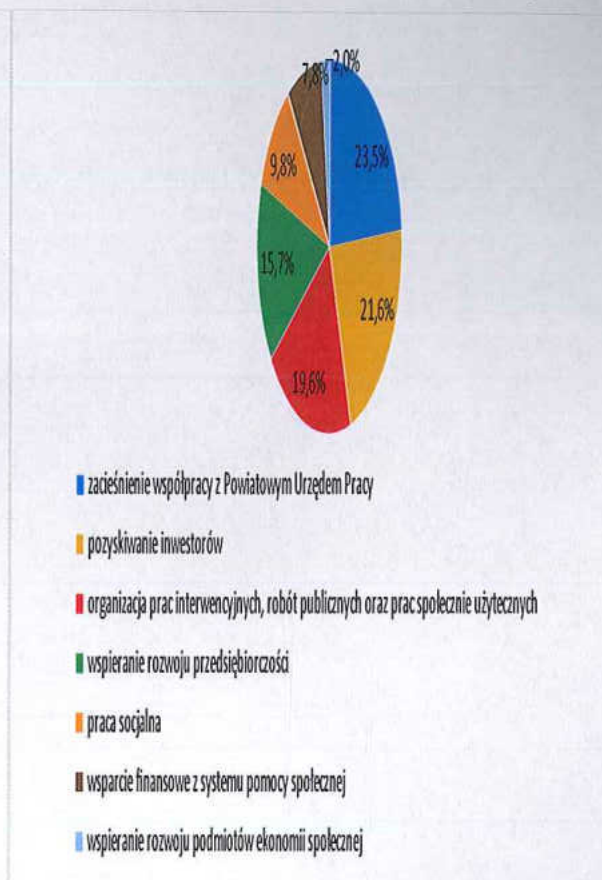
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są osoby starsze i samotne (23,4%), rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (21,3%), a także osoby niepełnosprawne i ich rodziny (14,9%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 29. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 30. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii blisko połowy ankietowanych (łącznie 47,8%) poziom bezrobocia w gminie jest niski lub raczej niski (54,7%). Jednocześnie zdaniem 43,5% badanych jest on przeciętny.

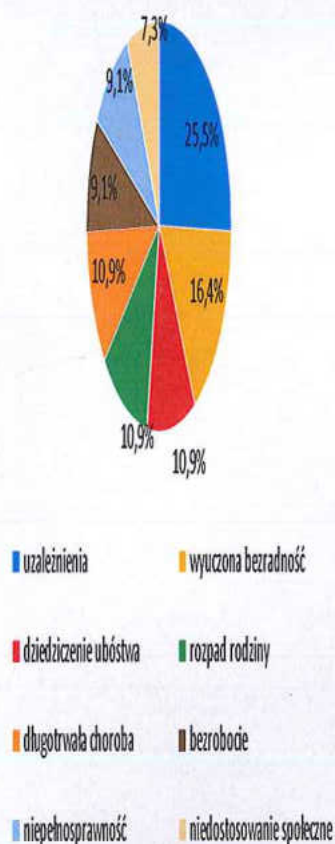
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (23,5%), pozyskiwanie inwestorów (21,6%) oraz organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (19,6%).

W odpowiedzi na następane pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

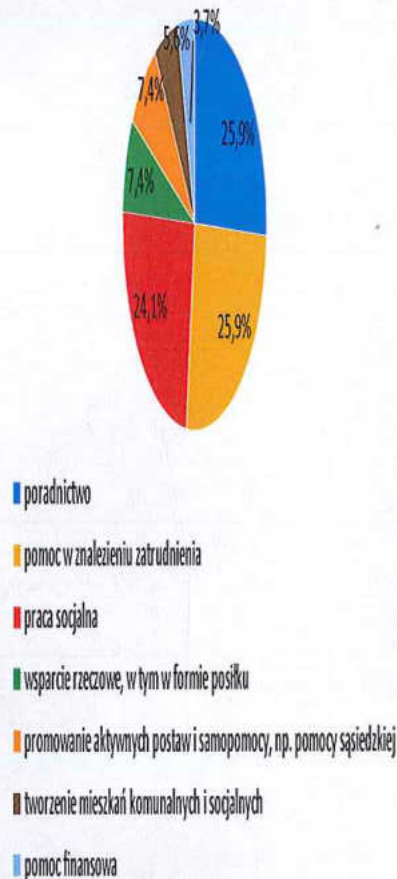
Wykres 31. Przyczyny ubóstwa

Wykres 32. Jakie działania powinny być

wśród mieszkańców gminy?

podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, anketowani najczęściej wskazywali uzależnienia (25,5%) wyuczoną bezradność (16,4%), dziedziczenie ubóstwa i rozpad rodziny (po 10,9%).

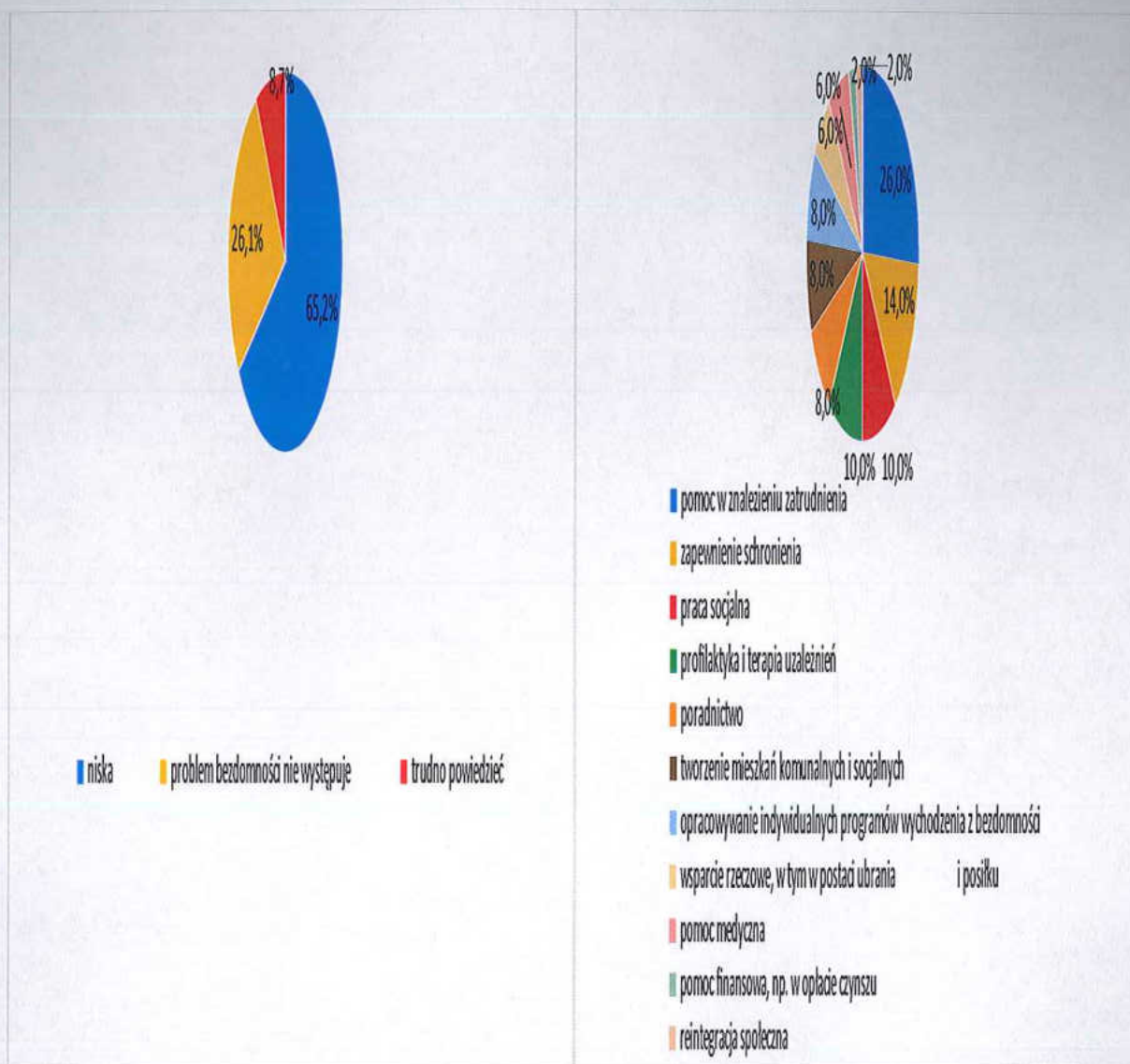
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim świadczyć poradnictwo i udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (po 25,9%) oraz prowadzić pracę socjalną (24,1%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 33. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 34. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu

i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość respondentów (65,2%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 26,1% ankietowanych uznało, że problem ten w gminie nie występuje.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (26%) oraz zapewnienie schronienia (14%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 35. Przyczyny bezradności

Wykres 36. Jakie działania poprawiłyby

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są niski poziom umiejętności wychowawczych i uzależnienia (po 26,5%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielanie pomocy przez asystenta rodziny, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (po 18%) oraz udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (14,8%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 37. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

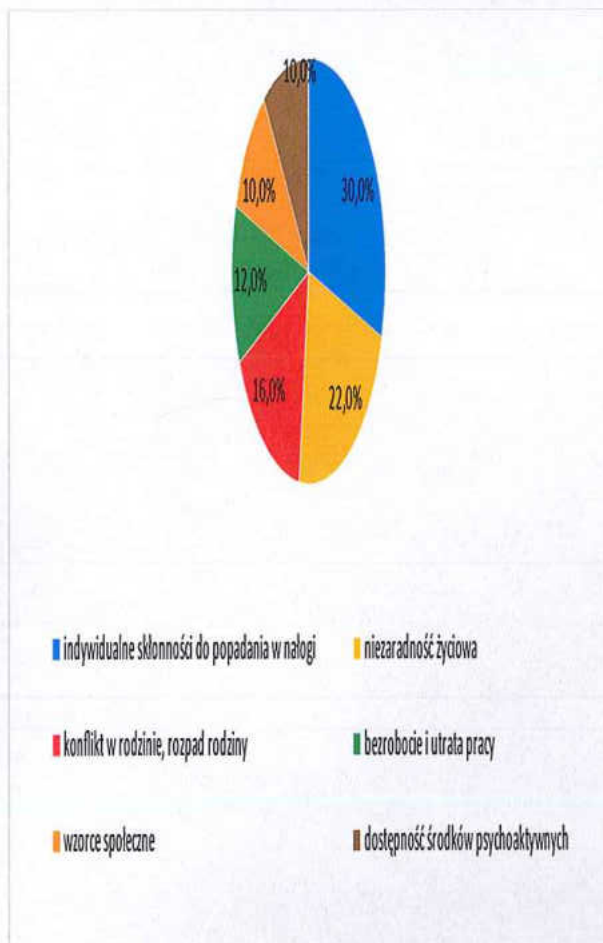

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

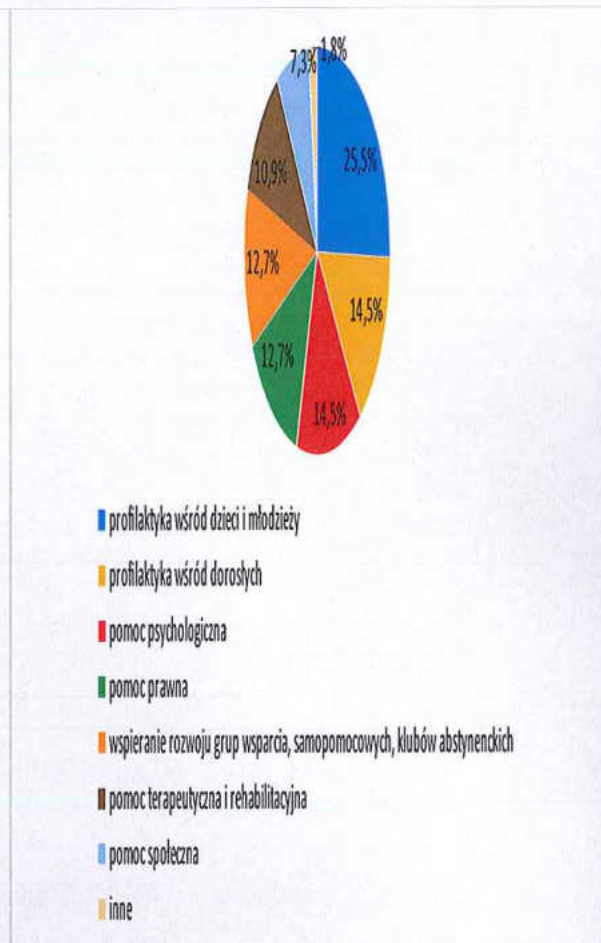
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (29%), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (27,4%) oraz uzależnienie od sieci Internet (21%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

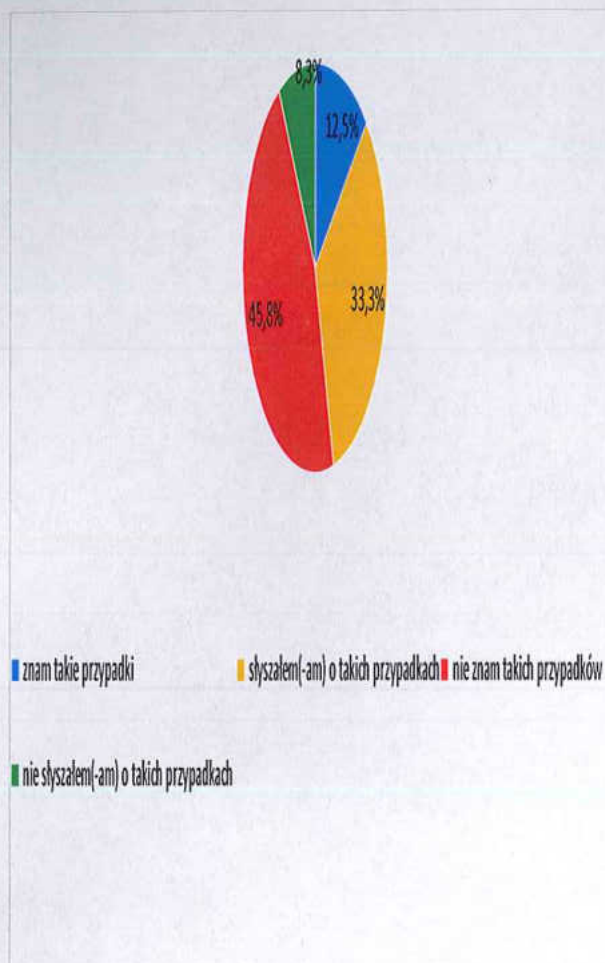
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nałogi (30%), niezaradność życiową (22%) oraz konflikt w rodzinie i rozpad rodzin (16%).

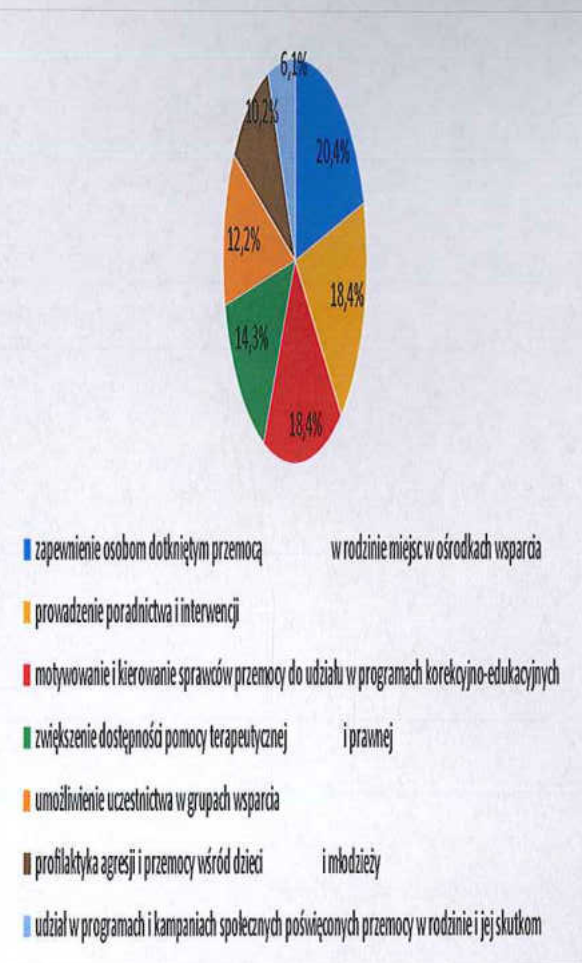
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (25,5%) i dorosłych oraz zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (po 14,5%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 40. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 41. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość badanych (łącznie 54,1%) stwierdziła, że nie zna przypadków przemocy w rodzinie w gminie lub o nich nie słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 45,8% ankietowanych.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (20,4%), prowadzić poradnictwo i interwencje oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (po 18,4%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

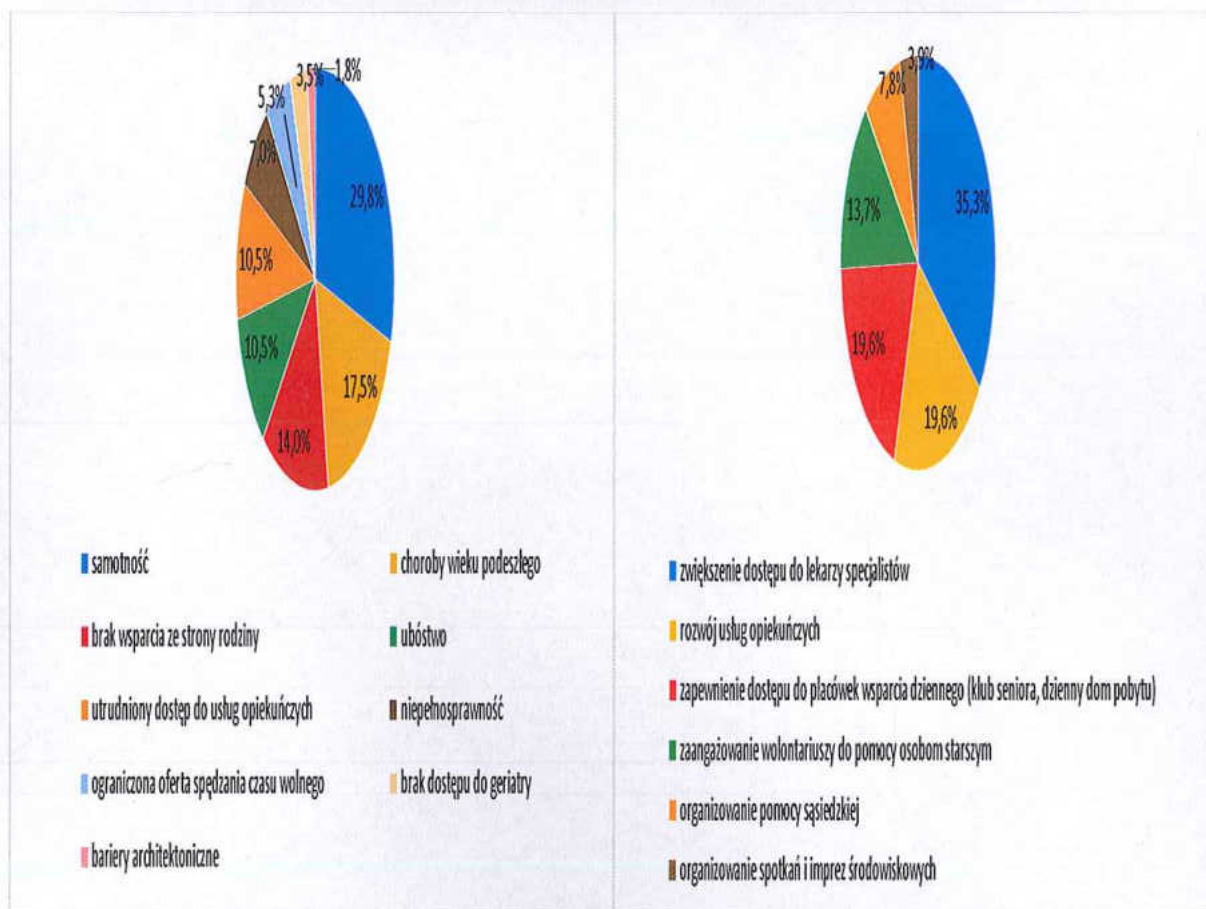
Wykres 42. Problemy najczęściej dotykające

Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby

osoby starsze z gminy

sytuację osób starszych w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w gminie, są samotność (29,8%), choroby wieku podeszłego (17,5%) oraz brak wsparcia ze strony rodziny (14%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (35,3%), rozwój usług opiekuńczych oraz zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; po 19,6%).

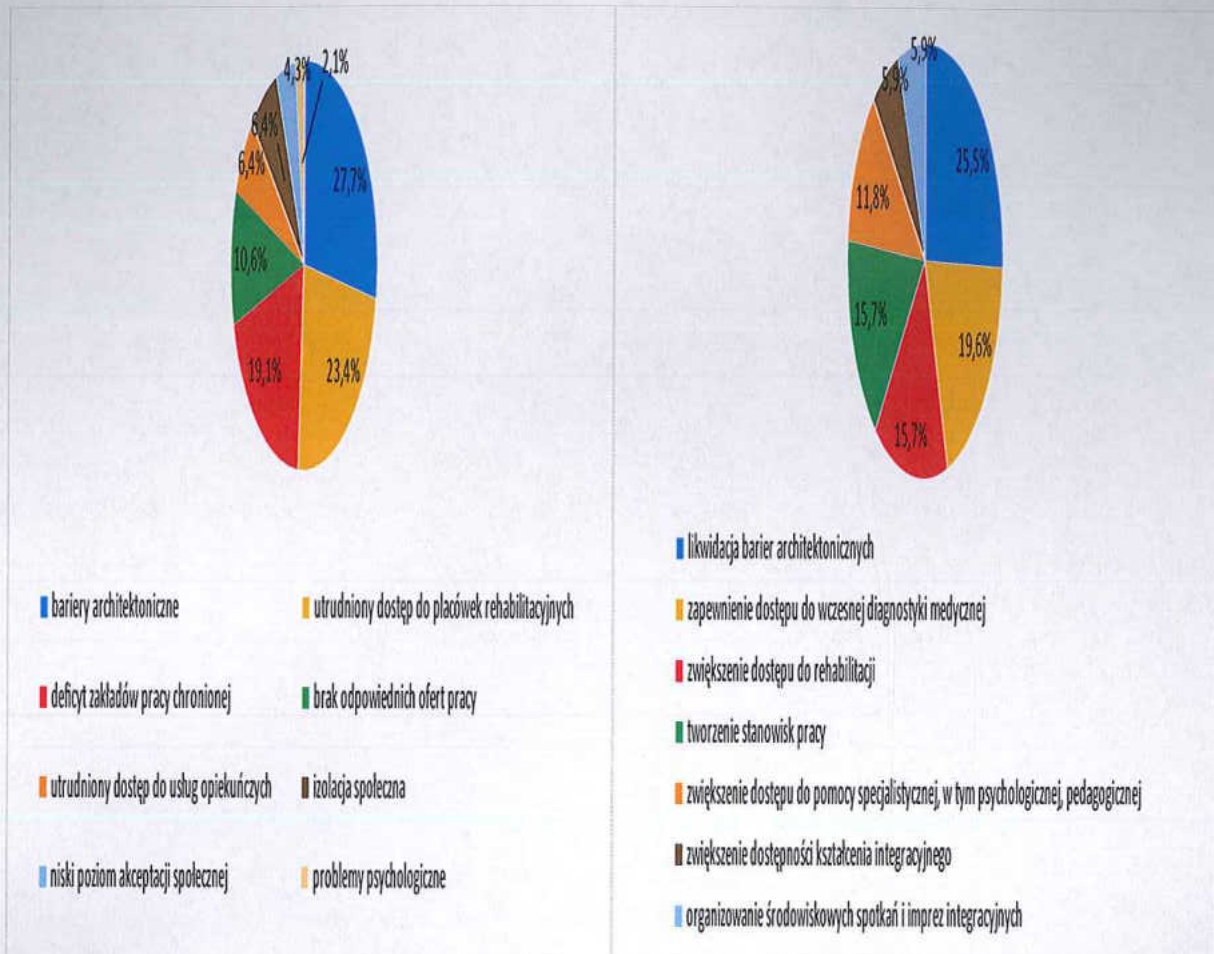
W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 44. Problemy, których najczęściej

Wykres 45. Jakie działania umożliwiłyby

doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

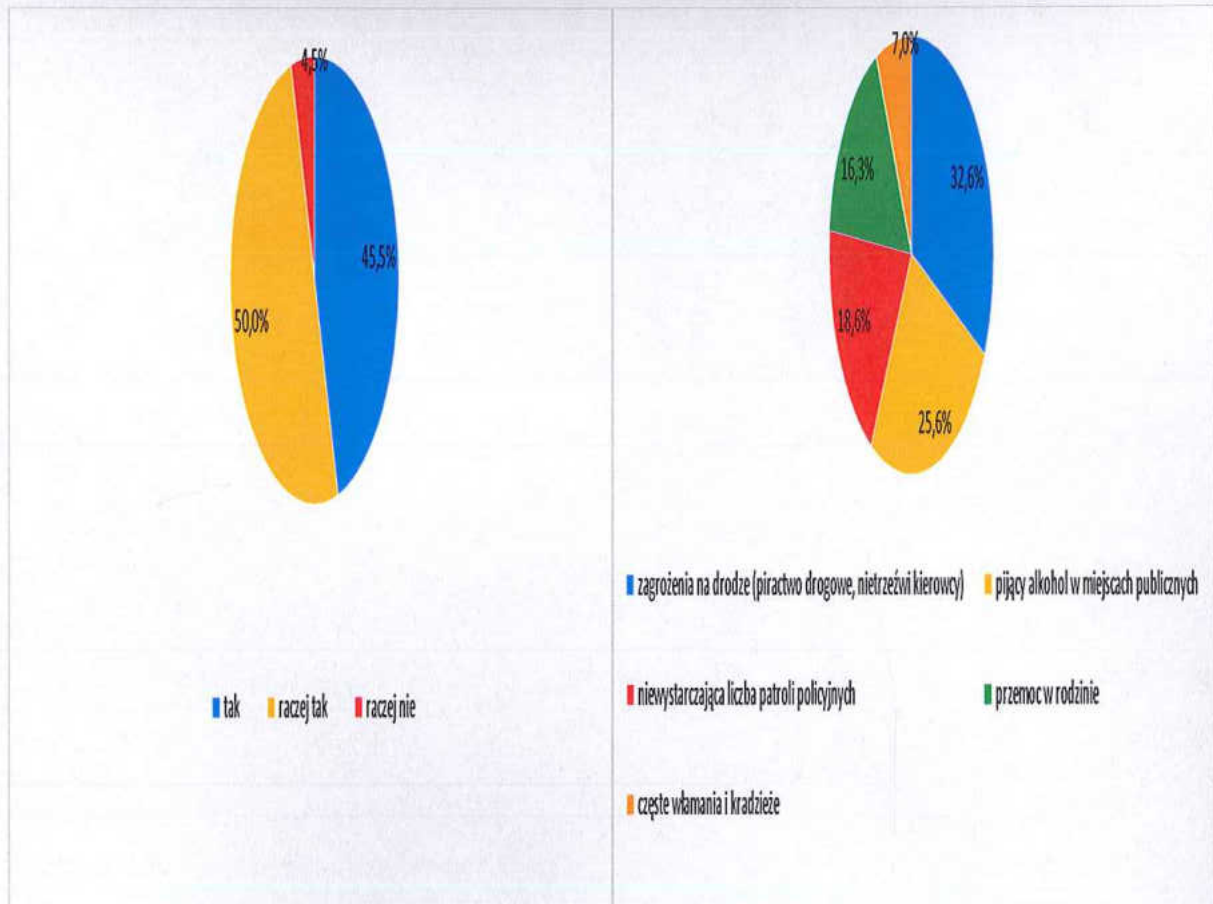
Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: bariery architektoniczne (27,7%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (23,4%) oraz deficyt zakładów pracy chronionej (19,1%).

W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na likwidowaniu barier architektonicznych (25,5%), zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (19,6%), zwiększeniu dostępu do rehabilitacji oraz tworzeniu stanowisk pracy (po 15,7%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

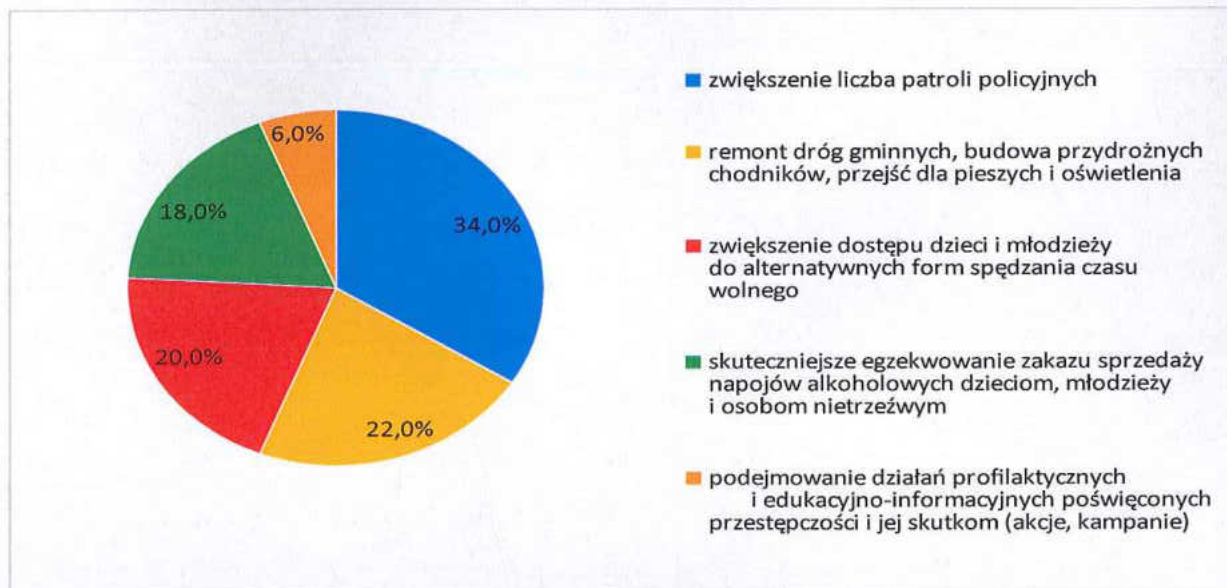
Wykres 46. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

Wykres 47. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 48. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 95,5%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jedynie 4,5% badanych było odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 32,6%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (25,6%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (18,6%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: zwiększenie liczby patroli policyjnych (34%), remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (22%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (20%).

15. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
funkcjonowanie w gminie zakładów przetwórstwa mięsnego i przemysłu meblowego	deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie
rozwinięta działalność rolnicza w gminie; szeroka skala upraw warzyw i owoców	nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych
współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego	brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci
i szkoleniach, w tym wśród osób	niewystarczający dostęp do opieki przedszkolnej w gminie
	brak w gminie żłobka
	brak możliwości kontynuowania w gminie

<p>niepełnosprawnych</p> <p>zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy</p> <p>wspieranie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych</p> <p>zapewnianie rodzinom wystarczającego dostępu do poradnictwa specjalistycznego</p> <p>istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej</p> <p>zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny</p> <p>dobra dostępność szkolnictwa podstawowego i placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</p> <p>zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego</p> <p>dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego</p> <p>działalność Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Turystyki i jego filii oraz Biblioteki Publicznej</p> <p>zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej</p> <p>szeroka skala działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grup wsparcia</p> <p>prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących</p>	<p>nauki na poziomie ponadgimnazjalnym</p> <p>niewystarczające środki finansowe na prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie</p> <p>brak w gminie grupy wsparcia i mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie</p> <p>ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej, w tym opieki geriatrycznej</p> <p>niewystarczająca liczba pracowników świadczących osobom niepełnosprawnym pomoc i wsparcie</p> <p>brak w gminie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi</p> <p>ograniczona pomoc dla osób starszych ze strony rodziny</p> <p>brak w gminie grup i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych</p> <p>brak bazy rehabilitacyjnej w gminie</p> <p>istnienie barier utrudniających niepełnosprawnym codzienne życie, w tym architektonicznych</p> <p>niedostosowana do potrzeb baza lokalowa GOPS-u</p> <p>niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie</p> <p>niewystarczające środki gminy na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej</p> <p>niska skala działań służących pozyskaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej</p> <p>niewielki w gminie potencjał sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej</p> <p>nierozwinięty wolontariat, m.in. brak wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne</p>
--	---

<p>im prawach i dostępnych formach pomocy organizowanie usług opiekuńczych działalność w gminie Zespołu Folklorystycznego „Sokolniki”, Kół Gospodyń Wiejskich, Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych dobrze wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra GOPS-u funkcjonowanie w strukturze GOPS-u Zespołu Integracji Lokalnej organizowanie przez GOPS treningów umiejętności społecznych podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościół dobra współpraca samorządu gminy z samorządem powiatu</p>	
Szanse	Zagrożenia
<p>pozyskiwanie inwestorów i tworzenie nowych miejsc pracy rozwój przedsiębiorczości tworzenie mikroprzedsiębiorstw służących reintegracji społecznej wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój turystyki, w tym agroturystyki ▪ skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ dostęp do europejskich rynków pracy <p>możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież poszerzenie oferty zajęć wychowawczych dla rodzin z dziećmi zwiększenie dostępu do specjalistycznej</p>	<p>niski poziom aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy niewielki potencjał inwestorów w regionie emigracja zarobkowa osób młodych do innych jednostek administracyjnych kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym; rozpad więzi rodzinnych rosnąca dysfunkcyjność rodzin, w tym skala problemów opiekuńczo-wychowawczych obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej coraz większa dostępność napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych, np. dopalaczy rosnące zagrożenie uzależnieniami niechemicznymi (Internet, gry komputerowe, telefon komórkowy) i cyberprzemocą zwiększająca się liczba osób starszych</p>

<p>opieki medycznej tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży rozwój oferty spędzania czasu wolnego, w tym infrastruktury mu służącej zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień i przemocy domowej promowanie zdrowego stylu życia utworzenie placówki wsparcia dziennego dla osób starszych, np. klubu seniora udział w realizacji nowych programów socjalnych kierowanych do seniorów wspieranie działań mających na celu aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej nowe standardy wprowadzone do pomocy społecznej zwiększenie aktywności społecznej rozwój podmiotów ekonomii społecznej; tworzenie spółdzielni socjalnych oraz poszerzenie sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej utworzenie wolontariatu w gminie</p>	<p>i niepełnosprawnych niezadowalający poziom życia osób starszych niski poziom społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań rosnące zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; nakładanie na gminy nowych zadań bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego biurokracja w pomocy społecznej nadmiar trudnych do interpretacji przepisów prawa roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej</p>
--	---

16. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Sokolniki pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej;

zwiastujący proces starzenia się społeczności lokalnej i zwiększający ryzyko chorób i niepełnosprawności stały wzrost odsetka osób starszych w populacji gminy,

dalsze wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji zawodowej oraz tworzenie w gminie nowych miejsc pracy;

wysoka liczba rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz utrzymująca się liczba rodzin mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;

zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, w tym zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;

utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;

rozwijanie aktywności obywatelskiej oraz usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2021-2027. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej:** udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie, a także zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia;

2. **Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
3. **Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju:** wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy, oraz tworzenie w gminie nowych miejsc pracy;
4. **Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju;
5. **Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
6. **Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Sokolniki w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest **wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej.** Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie. 2. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Konsultacyjnego oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w ww. zakresie. 2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli. 3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. 4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 6. W razie potrzeby utworzenie w gminie mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie lub zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie

	<p>współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.</p> <p>7. Tworzenie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.</p> <p>8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.</p>
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<p>Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.</p> <p>Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji.</p> <p>Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.</p> <p>Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.</p> <p>Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.</p> <p>Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.</p>
Czas realizacji	Lata 2021-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie,

	większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej.
--	--

Cel strategiczny 2.	Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
Cele operacyjne	Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Rozwijanie usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 3. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej. 4. Kontynuowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. 5. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi. 6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy klubu seniora, a w sprzyjających okolicznościach domu dziennego pobytu. 7. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał. 8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 9. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami pracy chronionej, zakładami aktywności zawodowej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem. 10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji	Lata 2021-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadpodstawowe, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 3.	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju
Cele operacyjne	Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym. Udzielanie przez GOPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz, w razie potrzeby, w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego. Udzielanie przez GOPS świadczenia wychowawczego i świadczenia „Dobry Start”.

	<p>Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek).</p> <p>Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.</p> <p>Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.</p> <p>Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym spółdzielni socjalnych.</p> <p>Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami spoza gminy.</p> <p>Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie nowych mieszkań socjalnych oraz mieszkań chronionych.</p> <p>Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).</p> <p>Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.</p> <p>Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej.</p> <p>Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności; promowanie i wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego.</p> <p>Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej.</p> <p>Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.</p>
Czas realizacji	Lata 2021-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy

	Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie poza gminą, placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

Cel strategiczny 4.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju
Cele operacyjne	Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystenta rodziny. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia,

	<p>ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.</p> <p>Podjęcie działań w kierunku zwiększenia w gminie dostępu do opieki przedszkolnej oraz zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3</p> <p>Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, min. organizowanie rodzinnych pikników.</p> <p>Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.</p> <p>Tworzenie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.</p> <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.</p> <p>Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.</p>
Czas realizacji	Lata 2021-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Wieruszowie, placówki ponadpodstawowe, placówki zapewniające schronienie spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, specjaliści, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, m.in. organizacje udzielające pomocy rodzinom i dzieciom i zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościoł, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian	<p>podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,</p> <p>skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne,</p> <p>zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,</p> <p>podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce,</p> <p>wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.</p>
-----------------------	---

Cel strategiczny 5.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie
Cele operacyjne:	Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<p>Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).</p> <p>Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów.</p> <p>Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.</p> <p>Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.</p> <p>Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych.</p>
Czas realizacji	Lata 2021-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, placówki ponadpodstawowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze

finansowania	strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 6.	Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne:	Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2021-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji	Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościoł, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, rozwój aktywności mieszkańców, zwiększenie inicjatyw społecznych, rozmaitość form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki na lata 2021-2027 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Współpracy Gminy Sokolniki z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki na lata 2021-2027 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokolnikach. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2021-2027 (w zł)

2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.
10.353.614	11.906.656	13.097.321	14.407.053	15.847.758	17.430.000	18.173.000

Źródło danych: Urząd Gminy w Sokolnikach.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2017-2019.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,

liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych.

Cel strategiczny 2.:

liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,

liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,

liczba seniorów i osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,

liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

liczba osób z gminy korzystających z klubu seniora,

liczba osób z gminy korzystających z domu dziennego pobytu,

liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,

liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,

liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,

liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,

liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 3.:

liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną,

liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia,
ubóstwa i bezdomności,

liczba osób i rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń
rodziny i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i
dodatku energetycznego,

liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym i świadczeniem „Dobry Start”,

liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,

wielkość stopy bezrobocia,

liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy
różnymi formami wsparcia,

liczba podmiotów ekonomii społecznej,

liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,

liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
liczba nowych inwestorów,
liczba podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 4.:

liczba rodzin objętych pracą socjalną,
liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych.

Cel strategiczny 5.:

liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 6.:

liczba pracowników GOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych.

SPIS TABEL I WYKRESÓW**Tabele:**

Tabela 1. Placówki oświatowe w gminie.....	23
Tabela 2. Placówki kulturalne w gminie.....	25
Tabela 3. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie.....	26
Tabela 4. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie.....	27
Tabela 5. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych. .	31
Tabela 6. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	35
Tabela 7. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2019 roku.....	37
Tabela 8. Kadra GOPS-u w 2019 roku.....	39
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019.....	39
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2017-2019.....	43
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2017-2019.....	46
Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2017-2019	47
Tabela 13. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy.....	48
Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie.....	50
Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2021-2027 (w zł).....	82

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019.....	14
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019.....	15
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019.....	17
Wykres 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie.....	18
Wykres 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019.....	19

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku.....	19
Wykres 9. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2017-2019*.....	20
Wykres 10. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2019.....	20
Wykres 11. Stopa bezrobocia w powiecie wierszowskim, województwie łódzkim i w kraju w latach 2017-2019 (w %).....	21
Wykresy 12-15. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia.....	22
Wykres 16. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	29
Wykres 17. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku.....	29
Wykres 18. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	30
Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	30
Wykres 20. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019.....	32
Wykres 21. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia.....	41
Wykres 22. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie. .	41
Wykres 23. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne.....	41
Wykres 24. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne.....	41
Wykres 25. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach).....	42
Wykres 26. Warunki życia w gminie.....	52
Wykres 27. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy.....	53
Wykres 28. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie.....	54
Wykres 29. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?.....	55
Wykres 30. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	55
Wykres 31. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?.....	56

Wykres 32. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?.....	56
Wykres 33. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	57
Wykres 34. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?.....	57
Wykres 35. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	58
Wykres 36. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	58
Wykres 37. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?.....	59
Wykres 38. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	60
Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	60
Wykres 40. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	61
Wykres 41. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?.....	61
Wykres 42. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy.....	62
Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?.....	62
Wykres 44. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	63
Wykres 45. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?.....	63
Wykres 46. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?.....	64
Wykres 47. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	64
Wykres 48. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....	64

UZASADNIENIE

do uchwały Nr XXIX/...../2021

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki
na lata 2021-2027

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art.17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1876 z późn.zm.)

Przyjęcie Strategii pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument wyznacza cele strategiczne i działania , których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych , które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych , którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych , w tym organizacji pozarządowych.

WÓJT GMINY SOKOLNIKI
Sylwester Skrzypek